

DOMOVINA

P. n. Licealna knjižnica

Ljubljana, Poljanska cesta 2, II. drž. gimnazija

Oglasi:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20,
srednji D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domevine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domevine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, štetletno Din 3.—, pol-
letno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Vesel božič

vsem čitateljem in čitateljicam!

Mir, sprava in pravičnost!

Vsako leto o božiču ponavljamo besede o miru in spravi. Ustroj človeka je pač tak, da ob rojstvu Kristusa — ne cerkvenega Kristusa, ampak Krista-človeka — rad pozabi na vse, kar mu sicer zagrenjuje vsakdanje življenje. Zakaj vsakdanje življenje je borba malenkostnih strasti, njih podleganje in zmagovanje. Božič je v tem boju pavza, oddih. Zato o božiču govorimo o stvarih, ki so izven običajnega življenja: o miru, spravi in pravičnosti.

Mir, sprava in pravičnost — troje stvari, po katerih vsi hrepenimo, a katerih nihče nima. Miru še zlasti ne. Živimo v nesrečni dobi, ko so vsi temelji pokojnega življenja omajani. Strasti bruhajo iz nas na dan z nepremagljivo silo, izražajo se v nemilosrdju, jezi, sovraštvu, maščenju. Na odpuščanje ne mislimo. In vendar je odpuščanje tisto, kar dela med ljudmi človeka. Od tega človeka smo mi danes daleč. Drug drugemu strežemo po svobodi, drug pred drugim skrivamo svojo vest. In vendar se naše življenje ne bo predruščilo, dokler ne bomo prosti sami in dokler ne bodo naša dejanja v skladu z našo vestjo. Zato dajmo drugim svobodo, a v nas samih obudimo vest!

Tudi sprava dandanes manjka. Ves svet vre, se prekucuje, laže in skriva svoj pravi obraz pred sose-

dom. Močnejši pesti slabjšega, ga davi in prikrajuje, kjer more. Vse to izhaja iz sebičnih koristi. Narodi in države tekmujejo med sabo, da bi druga drugo zavojevale. Narodi niso prosti, med njimi ni sporazuma. S tem se vseobča mržnja kopiči in onemogoča soglasje med vsemi, ki živimo pod dovolj prostranim solncem. Podlago za spravo pa moramo dobiti, ako hočemo živeti srečno in zadovoljno. Narodi se morajo sprijazniti med sabo, države se morajo odpovedati pohlepni želji po tujem blagu. Priznati morajo, da smo vsi ljudje med seboj enaki. Edino to priznanje je pot do sprave — vse drugo je pot v prepad, v razdor.

Poleg miru in sprave nam nedostaja pravičnost. Zahrbnost rodi krivico, krivica željo po maščenju, maščenje novo sovraštvo. S sovraštvom se človek uničuje. Oddaljuje se z njim vedno bolj od ljubezni, ki nas edina vodi kvišku k pravim ciljem.

Ti cilji pa niso nedosegljivi, samo daleč so nam, ker ne razvijamo v sebi človečanskih zmožnosti. Bodi nam zato za božič prva naloga ta: udeležiti mir, spravo in pravičnost med sabo, ne zatajevati lastne iskrenosti. Ako bomo izvršili to, nam bo vse drugo navrženo. Potem bo božič ne le v besedi, ampak i v dejanju praznik toli zaželenega miru.

Samoradikalska vlada

Zgodilo se je skoraj nepričakovano: našo novo vlado je sestavil Nikola Pašić iz samih srbskih radikalcev. Da bi pa izgledalo, kakor da so v vladi zastopani tudi Hrvati in Slovenci, sta v vlado postavljena po en Hrvat (Supilo) in en Slovenec (Zupanič), ki sta pa oba radikalca in se priznavata k Srbom.

V tako vlado ne moremo imeti zaupanja, ki smo ga imeli doslej, ko je bila vlada sestavljena iz radikalcev, demokratov, muslimanov in samostojnih kmetov, torej iz raznih strank in iz raznih krajev. Bila je to jugoslovanska in ne plemenska vlada, kakršno imamo sedaj.

Ker smo Slovenci, Hrvati in Srbi en narod, je sicer končno vseeno, ali so ministri Slovenci, Hrvati ali Srbi, ampak vsi ti ministri bi morali

biti prepričani o tem, da smo Jugoslovani en narod, katerega vsi deli bi morali imeti enake pravice in dolžnosti. Novi radikalni ministri pa niso taki ljudje. Oni so samo Srbi in nimajo nobenega razumevanja za posebne potrebe slovenskega in hrvaškega dela jugoslovanskega naroda.

So pa tudi drugi vzroki, da se radikalni vladi ne more zaupati. To so nazadnjaški ljudje, ki nasprotujejo vsakemu napredku, ki nimajo nobenega smisla za potrebe širokih ljudskih slojev. Med novimi radikalnimi ministri je tudi veliko mnogo kratnih milijonarjev, ki so prišli kdo ve na kak način do velikega premoženja.

Nova vlada je neprijetno iznenađenje, prav slabo božično darilo, in

na tem darilu imajo del zasluge tudi naši tako zvani zajedničarji, ki so s svojim nastopom pri ljubljanskih volitvah povzročili, da so zmagali s klerikalci združeni komunisti. To je izzvalo v Beogradu zelo slabo razpoloženje. Merodajni činitelj, ki odloča o tem, komu naj poveri sestavo vlade, se je odločil za stranko, ki daje — po njegovem mnenju — vsa jamstva, da se ne bo zaplaval preveč v komunistične ali pa separatistične vode.

Mi smo vedno zagovarjali misel enotne in močne države. Nekateri vplivnejši demokrati voditelji iz Srbije so pa mislili, da bi se mogel najti sporazum z radičevci in so se začeli pogajati s hrvaškim blokom, ki ga vodi Radić. Uspehov ta pogajanja niso imela, toda posledica je bila, da je prišlo do sporov v demokratični stranki, ki so sicer že poravnani, ker je jasno, da oni voditelji, ki so se pogajali v hrvaškem bloku, niso imeli slabih namenov. Toda zamerilo se jim je to na najvišjem mestu in tako smo prišli do vlade, sestavljene iz samih nazadnjaških radikalcev.

Ta vlada ne more dolgo shajati. V narodni skupščini ona ne razpolaga niti približno s kako večino in zato bo morala biti narodna skupščina razpuščena in razpisane nove volitve. Nove volitve se bodo baje vršile že marca.

Volilni boj bo brez dvoma hud. Za ta boj se pripravlja demokratična stranka pogumno kakor vedno. Najhujši boj se bo vodil med obema najmočnejšima strankama v državi, med demokrati in radikali, med napredkom in nazadnjaštvom. Upamo, da se bodo slovenski volilci zavedali velikega pomena tega volilnega boja in glasovali v velikem številu za kandidate jugoslovanske demokratične stranke, ker samo po demokratični volilni zmagi se bodo mogle razmere v državi izboljšati in urediti. Glas naprednjaka, oddan za kako malo stranko, bo pomagal le samosrbskim radikalnim nazadnjakom do večje moči.

Politični pregled

Dobili smo novo vlado, ki je nihče ne mara, ker je sestavljena samo iz ene stranke, ki nima za sabo v narodni skupščini niti četrtine poslancev in zato bomo šli menda že

v marcu na nove volitve, ker države ne more in ne sme dolgo upravljati vlada, ki nima na svoji strani večine ljudstva. In da te večine radikalna stranka nima, se je videlo te dni v finančnem odseku narodne skupščine. Imelo se je voliti predsednika in radikali so zahtevali, da bi bil izvoljen za predsednika njihov človek, pa je bil izvoljen — demokrat dr. Voja Veljković. Potem so radikali zahtevali za sebe mesto podpredsednika, pa je bil izvoljen — zemljoradnik Uroš Stajić.

To je vladne radikale tako razjezilo, da so — odšli in s tem pokazali, da sami uvidevajo, da so manjšina, ki se je po krivici in s pomočjo raznih intrig povzpela na vlado. Zato bodo nove volitve, da se ljudstvo izjavi, za koga je, in pričakovati je, da se bo ljudstvo po svoji veliki večini izjavilo proti nazadnjaškim radikalcem.

Zanimivo je, da v Pašićevo radikalno vlado ni hotela vstopiti nobena druga stranka,

tudi naši samostojni ne, čeprav jim je Pašić obljubljal en ministrski stolček. Dokler so bili v vladi tudi demokrati, so šle v vlado tudi manjše skupine, odkar so pa radikali sami, ne mara nihče v vlado, niti bosanski muslimani, ki so sicer najmanj izbirčni. Iz tega se vidi, da so radikali tako osovražena stranka zaradi svojega nazadnjaštva, da bodo morali takoj po volitvah zapustiti vlado, ker volitve bodo posebnó glasno govorile in obsodile vse radikalne politične intrige, s pomočjo katerih so radikali prišli na vlado.

Take so razmere doma, v državi, in ni čuda, da postajajo naši sosede živahni in bojaželjni. V prvi vrsti moramo omeniti

madžarske priprave proti naši državi, ki sicer niso nevarne, ker Madžare prav lahko ukrotimo, ampak značilno je, da so Madžari dobili pogum, kakor hitro so videli, da stoji na čelu Jugoslavije — slaba vlada brez ljudskega zaupanja. Tudi Italija se zopet nekaj napihuje in iz Rima prihajajo vedno nova žuganja, ki se jih pa danes tudi nihče več ne boji, ker vsi dobro vemo, da današnje prilike v Evropi niso take, da bi si kdo upal resno rožljati z orožjem. Italijani imajo vedno polna usta, kadar je pa treba res pokazati pogum, takrat prav radi — utihnejo.

Težka izguba je doletela naš brat-ski češkoslovaški in tudi naš narod s smrtjo poslanika Kaline,

ki je postal kmalu po prevratu zastopnik češkoslovaške vlade pri naši vladi v Beogradu. Umrl je te dni, v še mladi dobi 53 let, na raku. Pokojnik je bil odličen Slovan, ki ima posebne zasluge za sklenitev trajne prijateljske zveze med Češkoslovaško in našo državo. Zelo deloven je bil pokojni Kalina tudi v avstrijskih časih kot češki poslanec v dunajskem državnem zboru, posebno pa za časa vojne, ko je neumorno deloval v nekem tajnem slovenskem odboru, ki je kopal previdno pa vztrajno — grob stari, neozdravljivo bolni Avstriji. Kot izkušenega in delovnega politika je poslal predsednik češkoslovaške republike Masaryk Kalino kmalu po prevratu kot češkoslovaškega poslanika v Beograd. In boljšega moža ni mogel poslati. Pokojni Kalina ostane tudi pri Jugoslovanih v trajnem spominu, ki si ga je s svojim vztrajnim delom na utrditvi češkoslovaško-jugoslovanskega bratstva v polni meri zaslužil.

V bratski Poljski se razmere nikakor ne morejo urediti. Strankarska nasprotja so tako ostra, kot malo kje in ta nasprotja so povzročila tudi

umor prvega predsednika poljske republike Naratowicza,

ki je bil komaj izvoljen za predsednika, pa ga je zločinska roka političnega nasprotnika ubila s tremi strelji iz revolverja. Obžalujemo žalostno smrt predsednika Naratowicza posebno zato, ker je bil pokojnik velik zagovornik prijateljskega in bratskega sodelovanja Poljske z našo državo in s Češkoslovaško. Sicer se zunanja politika Poljske ne bo menjala, ona bo — upajmo — tudi v bodoče slovanska, ampak žalostno je, da so notranje razmere v bratski državi tako neurejene, tako žalostne, da so mogoči tudi taki dogodki, kot je umor predsednika Naratowicza. Unamo, da se tak način političnega boja na Poljskem ne udomači.

V Lozani zboruje še vedno konferenca, ki rešuje

turški problem,

oziroma, še bolje rečeno, problem bližnjega vzhoda. Anglija in Francija, med katerima so vladala v začetku večja nasprotstva, sta se polagoma medsebojno zbližali, Rusija pa ni mogla uveljaviti svojega stališča. Turčija je v marsičem odnehala, četudi nerada in z očitno nejevoljo. Predvsem je morala Turčija pristati na zaščito narodnih manjšin v svojih mejah, kar je za njo velika žrtev, ker se dobro zaveda, da bo zelo težko odgovoriti tozadevnim mednarodnim obveznostim. Turek že po svoji naravi in veri ne priznava tujerodca ali drugoverca za sebi enakopravnega in drugoverci bodo v Turčiji vedno veliki reveži, izpostavljeni najrazličnejšim nasiljem. Turškega problema niti lozanska konferenca ne bo rešila končno. Turško vprašanje ostane še dolgo odprto in na lozanski konferenci se ustvari samo začasno premirje, odložitev končne rešitve. Turčija bo še dolgo velika skrb Evrope in predmet za vedno nove spore. S tem se mora računati.

Dopisi

Zalog pri Dev. Mariji v Polju. V 49. številki »Domoljuba«, ki sistematično kratki ugled učiteljstva na deželi, me napada neki »Založan«, ki pa nima poguma, da bi se pod-

pisal. Toda dobro ga poznamo in vemo, da biva izven Zaloga in le včasih pride tja. Da je to resnično, se vidi iz tega, ker je slabo informiran, ker se sestane o ustanovitvi »Čitalnice«, o kateri piše, ni vršil pretekli teden in ne v šoli. Možak niti ne ve, kako se društvo imenuje. Ne zdelo bi se mi vredno, odgovarjati na take puhle čenče, ako bi iz njih ne odseval poizkus, osumiti me nepoštenega ravnanja s tujim imetjem. Toda, ker mi sicer ne more do živega, je začel hinavec sumničati. V odgovor mu bodi: »Kakršen je kdo sam, tako misli o drugih.« Njegov spis v »Domoljubu« pa tudi kaže, kako ga skrbi, da bomo sčasoma tudi pri nas dopovedali najzaostalejšemu, da gošpodom »katoličanom« ni za vero, ki ni prav nič v nevarnosti, ampak za samovlado in polnjenje žepov. Obenem pa je članek agitacija za njihovo »katoliško« društvo pri D. M. v Polju, kajti v Zalogu ga ni in si ga tudi ne upajo ustanoviti, ker bi svojih »fantov« ne dobili niti deset. Pri društvu v Polju pa tudi od teh ni nobenega, dasi bi bili izobrazbe najbolj potrebni, čeravno se bahajo v »Domoljubu«, da brati še znajo. Od teh par »fantov« pa pri bivšem tukajšnjem tamburaškem odseku »Sokola Polje« nihče ni bil ter jih zato prav nič ne briga, kaj se je zgodilo s tamburicami. Oni pa, ki so bili člani, dobro vedo, kje so instrumenti in tudi »po kakšni ceni so šli«. Ako pa imajo ti »Založani« kakšno terjatev, pa naj se kar zglaste pri meni. Tukajšnja »Čitalnica« pa se bo ustanovila, ako je gošpodom od »katoliške« stranke v Polju to prav ali ne. S tovarišem g. Požarjem bova delovala za povzdigo omike pač toliko, kolikor nama dopuščajo skromne moči. Dasi pa sva si delo za napredek stavila na prvo mesto ter nisva nameravala uganjati politike, že nama mečejo gotovi ljudje polena pod noge. Ti ljudje naj vedo, da se ne bova ozirala nanje. Založani in Kašljani pa bodo že sami razsodili, kje je pravičnost. Končno pa naj si »komunistovski katoličani« zapomnijo, da nimam časa odgovarjati na njihova puhla in hudobna izvajanja, zato je to moj prvi in zadnji odgovor. — Anton Drašček, nadučitelj v Zalogu.

Poljanska dolina. Miklavžev večer našega Sokola za Poljansko dolino se je res sijajno obnesel. Naš sokolski dom je bil poln vesele in s stra-

hom pričakujoče mladine ter odraslega občinstva. Igra »Pogumni Tonček« pred nastopom Miklavža je prav dobro izpadla. Ravno tako je bil Miklavž s svojim spretnostvom izboren. Vse priznanje tedaj! Ta večer je bil posvečen le naši mladini nežne starosti. — Praznik Sv. Stefana je pa namenjen odraslim. Ta dan napravi naš Sokol veselico ob 3. uri popoldne. Začetkoma se bo igrala veseloigra »Vrban Smukova ženitev«, ki bo nudila dovolj razvedrila in smeja. Če bo kateri obiskovalcev še tako čmeren, mu bo ta igra pregnala vse muhe in ga pripravila do najlepše volje in razpoloženja. Po igri bo seveda zabava, kakršna mora biti s pričetkom predpusta in po kateri ima mladina toliko hrepenenja in veselja. Nihče naj ta dan ne zamudi prilike in naj obišče naš sokolski dom v Gorenji vasi. Nikomur ne bo žal, čeprav se bo iznebil par dinarjev. Sokol priredi še potem na Silvestrov večer in na Sv. treh kraljev popoldne igro, a na Sv. treh kraljev po igri tudi zabavo, na katero se vabi vse sokolsko misleče občinstvo. — Gremo h koncu leta. »Domovina« je v dolini sicer zelo razširjena, vendar bi bila lahko še bolj, ko bi bili vsi naši somišljeniki bolj zavedni. Za to pa naj bo odslej drugače! Kdor je z nami, bodi zvest naročnik »Domovine«. Med raznovrstnim zanimivim gradivom bo »Domovina« tudi iz doline vedno prinašala novice gospodarske in politične vsebine ter, če bo treba, tudi odločno odbijala vse napade na nas in Sokola od nasprotnikov. Brezobzirno bo branila našega kmeta in njegove pravice kakor tudi drugih stanov, a ravno tako z vso odločnostjo pobijala črni klerikalizem in hinavščino nasprotnikov. Božične praznike bodo dobro izrabili klerikalci za pridobivanje naročnikov svojemu časopisu. Tudi mi moramo porabiti to priliko in pridobivati v dolini še novih naročnikov na »Domovino«. S tem delamo za napredno stvar in pravo sokolsko svobodo.

Sava na Gorenjskem. Tu je v tako zvanem Vodičarjevem klancu padel 15. t. m. z voza 25letni Ferdo Par, sin tukajšnjega hotelirja Para, ter se pri tem tako poškodoval, da je kmalu nato umrl. — V tovarni železa na Savi je 16. t. m. odrezal stroj v mizarskem oddelku vajencu Štravsu tri prste. Ponesrečenca so prepeljali v tovarniško bolnico. — V tovarni na Javorniku se je

16. t. m. nevarno ponesrečil 26letni tovarniški delavec Smolej. Prepeljali so ga v tovarniško bolnico.

Sava na Gorenjskem. V tukajšnji železni tovarni se je dne 15. t. m. nevarno ponesrečil delavec Anton Bertancelj. Takoj po nesreči so ga prepeljali v Ljubljano v bolnico, kjer je še isto noč umrl.

Jesenice. Kakor vsako leto, je priredil jeseniški Sokol tudi letos Miklavžev večer za člane, njih rodbine in prijatelje. Sicer obširna dvorana je bila ta večer mnogo pretesna, znak priljubljenosti Sokolovih prireditev. Miklavž je bogato obdaril zlasti sokolski naraščaj. Iskrena hvala vsem, ki so z darili ali na drug način pomogli k lepemu uspehu.

Trbovlje. V Trbovljah imamo misijon, ker se bližajo pri nas občinske volitve. Pa je prav za prav nepotrebno cerkveni denar razsipati, ker misijon stane denar. Pa zakaj je misijon nepotreben? Zato, ker imajo komuniste klerikalci že itak na svoji strani, nas naprednjakov pa taki moške ne bodo pridobili, da bi delali proti lastni državi.

Kostanjevica. Na praznik, dne 8. decembra se je v tukajšnjem Katoliškem domu igrala burka »Vse naše« in pa »Kjer ljubezen, tam Bog«. Predstavo je priredilo katoliško izobraževalno društvo, zato seveda ne more biti dvoma, da se je stvar »obnesla nad vse sijajno« ter ni ostala brez vpliva na gledalce, posebno še na nedoraslo mladino, ki se je gnetla v dvorani. Posebno pohvalo zasluži igralec Jokl, ki je s pristnimi domačimi kletvicami, s hudičevanjem ter enako lepimi besedami ganil mladoletne gledalce. Vedno se s prižnic oznanja sokolska razuzdanost, pijančevanje in moralno pohujšanje. Če se pa kaj takega ali hujšega pripeti v Katoliškem domu, potem to zasluži posebno pohvalo v klerikalnem časopisu. Da so naši klerikalni igralci posebni mojstri v raznih ceremonijah, ki jih pri predstavah izvajajo za odrom, so dokazali tudi lani pri »Divjem lovcu«, ko so si morala nekatera poštena dekleta po sodnijah iskati časti. Vemo, da si gospod župnik olajša dušo, če le enega Sokola vidi na plesu ali pa na izprehodu. Ako se pa kakemu klerikalnemu fantu pripodi krst ali kaj sličnega, pa previdno zatisne očesa — ker taka je menda volja božja.

Sinji vrh (Bela Krajina). V naši župniji smo se veselili, da bomo na

R. Silvin:

Vrtnarjeva Nežika

I.

Bilo je poletnega dne pred petindvajsetimi leti... V gorski hišici je sedelo okoli mize število pridnih delavcev, ki so zajemali iz velike sklede... Ko je bila prazna prva, je gospodinja prinesla drugo in tretjo. Zraven pa se je smejala in zadovoljno gledala na svoje goste. Vsi so bili vidno zadovoljni... Ko so odložili žlice, jim je gospodinja prinesla še nekaj...

„Tu imate šefan mošta!“ je dejala in postavila pijačo na mizo; „tu je pa hruševa voda, če jo kdo mara piti!“

Pili so drug za drugim in odhajali od mize... Le študentu Lovru ni bila mar ne hruševa voda, ne mošt... Imel je vse kaj drugega v mislih... Zrl je večinoma v tla, le tupatam je dvignil oči... Skriven, plah pogled mu je splaval do lepe Nežike, domače hčerke, ki mu je sedela nasproti.

„Te njene oči! Zdi se mi, da pogledam v sinje nebo, kadar dvignem

pogled do njenega očesa. In ti njeni laski, njene ustnice! Neprenehoma bi jih poljubljal, ne da bi se utrudil... Ali res more cveteti tu med zapuščenimi hribi tako krasna rožica? Pa kaj vse to koristi meni in njej, ko je ljubiti ne smem... Zakaj sem obljubil svoji dobri materi na smrtni postelji, da grem v semenišče, da postanem duhovnik? Ne, ne, ne morem, ah mati, odpusti mi, ako ne morem, odpusti mi, ako ljubim... Saj takrat nisem vedel, kaj sem ti obljubil, takrat, ko si ti umirala, nisem vedel, da bom našel enkrat tu v gorskem zatišju deklico, ki jo bom ljubil...“

Lovro se je naenkrat vzravnaval ter odločno pogledal okoli sebe — ljubezen je zmagala...

„Saj ne bom preklet, ako ljubim, ako ne grem v semenišče. Zakaj sem pač prišel tu sem, zakaj sem jo videl?“

Tako je premišljeval šestošolec Lovro.

„Nežika, danes pojdeš pa ti grabit v 'Plesen'; proti večeru bomo deli krmo v kupe!“ je zapovedal oče.

„Ali pojdem sama, ali gre še katera z mano?“

„Jaz grem z vami, samo grablje mi dajte! Nekaj bom že naredil,“ je rekel Lovro.

„Nikar, Lovro! Danes bo prevročje. Rajši ležite v kako senco! Saj niste prišli delat, temveč na počitnice!“ je rekel gospodar in se zadovoljno smehljaj. Lepi in živahni mladenič mu je bil všeč.

„Ne bojim se solnca; saj sem tudi doma pri bratu vedno delal z veseljem! Kar grablje mi dajte, pa bo; jaz grem z Nežiko!“

„Na svinjaku jih visi dosti. Vam bo že Nežika dala ene, ako že ravno hočete iti!“ je rekel Nežikin oče in si prižgal tobak.

Nežika in Lovro sta vzela vsak svoje grablje in jih vrgla čez ramo. Urno sa stopala po poti v četrto ure oddaljeno senožež 'Plesen'. Bila sta vsa srečna.

Lovro je premišljeval: „Sedaj sva sama. Sedaj je prilika, sedaj ji povem! Pogum, samo besedo!“ Imel je že besedo na jeziku, pa se je ozrl okoli sebe, zagledal je hiše in zbal se je zopet.

Šla sta naprej in se pogovarjala o navadnih rečeh. Nežika je bila vesela in živahna, Lovro pa vedno bolj

zamišljen in razburjen. Na nekatera vprašanja ji niti odgovoril ni ali pa samo tako na pol...

Pot ju je peljala skozi gozd. Lovro se je ozrl in ni videl drugega kot samo grmovje in bukovje, tam v grapi pa je žuborel bister potoček... „Tu naju ne vidi nihče, tu ni drugega razen dreves in rib v vodi... Povej ji, sedaj!“ mu je prigovarjalo srce.

„Nežika!...“

„Kaj je?...“

„Nič, nič! Sam ne vem, kaj sem vam mislil povedati. Nekaj sem imel v mislih, a sem pozabil v trenutku...“

„Spomnite se, govorite! Rada vas poslušam, saj znate tako lepo pripovedovati!“

„Veste kaj, Nežika? Midva sva enako stara, zakaj se vikava? Dajva se rajši tikati!“ je jecljal Lovro zmeden.

„Vi meni le recite, ti, jaz pa vas ne morem in ne smem tikati!“

„Ako pa jaz rečem, da mi moraš reči, ti!“

„Pa tako težko! Ne veste, kako težko bi vam rekla, ti!“

Marijin praznik, dne 8. decembra, slišali božjo besedo, a smo se zopet enkrat hudo zmotili. Naš upravitelj župnije, g. Ignacij Oberstar, je nastopil s tako izmišljotino, kakor je še nismo slišali. Najprvo je napadel našega g. župana, češ, da ne uraduje prav; nato sta se po drugih faranih začela usipati ogenj in žveplo. Zahteval je, da mu moramo postaviti boljšega mežnarja, ker ta mu ni všeč, dasi slušbuje že 26 let. Nadalje je zahteval, da mu moramo izbrati tudi nove cerkvene ključarje, ker se mu dosedanja zdijo premalo cerkveni. Potem nam je očital, da smo dne 19. novembra hajduško napadli g. Janeza Habjana, kaplana iz Vinice, ko se je vračal iz naše fare, kjer je opravljal službo božjo namesto g. Oberstarja, ki je ta čas bil bolan. Ker nam je ležeče na časti naše fare, smo se obrnili na g. viniškega kaplana, ali je trditev g. Oberstarja resnična. G. kaplan Habjan — o katerem se glede njegovega službovanja pri nas moremo prav pohvalno izraziti — je izjavil, da njega nikdo nikdar ni napadel, ko se je vračal od nas. Za to izjavo se mu javno zahvaljujemo. Njegov predstojnik, častiti g. Pavlin Bitnar, viniški župnik, je dal tudi pismeno potrdilo dne 11. t. m., ko smo ga za to prosili. Tudi župniku Bitnarju se najtopleje zahvaljujemo za njegov trud, ki ga je ves čas imel z našo faro. — Dasi bomo proti g. Oberstarju zaradi te žalitve v cerkvi na Marijin praznik nastopili drugim potom, ne moremo drugače, da to stvar izročimo tudi javnosti. Naj javnost izve, kako grdobijo si lahko izmisli dušni pastir v cerkvi, in naj presodi, odkod prihajajo vzroki vednih tožb, da vera peša. Ker se nam grozi, da bo naše otroke v šoli še bolj pretepal kakor doslej, vprašujemo višjo cerkveno oblast, ali je to dovoljeno. Kam pride naša župnija Sinji vrh, če višja cerkvena oblast ne premesti od nas tega duhovnika. Oh, presrečna pa fara, kamor pride on!

Sv. Rok ob Sotli. Letošnji prvi Miklavžev večer, ki se je sploh vršil pri nas, je prav lepo uspel. Kaka radost za mladino in z njo vred za starše je bil prihod Miklavža s sijajnim spremstvom in kako preseñenje bogati darovi za dečke in deklice. Iskrena hvala prirediteljem in velikodušnim darovalcem!

„Tako, tako! Samo spozabiti se ne smeš. Vedno me moraš tikati, vedno, tudi če mi boš kaj pisala. Ali mi boš kaj pisala?“

„Ne vem, če mi boste vi — če mi boš ti...“

Dospela sta do travnika in začela pridno delati. Hlapci in dekle so se na tistem smejali novemu nerodnemu delavcu. Lovro je postalo kmalu vroče in jelo ga je močno žejeti.

„Ali je tu blizu kak studenec?“ je vprašal in se oprl na grablje.

„O da, takoj tamle v grmovju, pa še prav dober in mrzel je. Grem pa pokazat, ako hočeš...“

„Če si tako prijazna...?“

Stekla sta proti studencu...

„Tukaj je studenec. Samo glej, da se ne prehladiš, ker ti je tako vroče!“

„Pa malo počijva. Lahko bova še pograbila. Da le do večera prideva domov!“ In sedel je v travo poleg studenca, ona pa je zrla v vodo...

„Sedi še ti, Nežika! Kaj boš stala? Kar tu sem k meni sedi!“

Nežika ni premišljala dolgo, sedla je poleg njega in metala kamenčke v vodo. Bila sta tako nepopisno

Sv. Križ pri Mariboru. Zelo se hudoje naš g. župnik, ker smo ga pred nekaj tedni pohvalili v »Domovini«. Posebno mu leži v žolcu naš gostilničar, katerega je hotel v »Slovenskem Gospodarju« razjeziti in očrniti, kar se mu pa niti najmanj ni posrečilo. Saj je ljudstvo nešteto krat bilo priča župnikovih izprehodov, katere so mu kratkočasile mlade gospodične. Luna bi nam znala o tem marsikaj zanimivega poročati. Toda pustimo g. župnika v miru, saj je na Marijin praznik 8. decembra živo razlagal Marijinim ovčicam razne instrumente, ki jih rabijo muzikanti, misleč: o Mariji Devici je moje ljudstvo že itak dovolj poučeno. Če pa g. župnika kdo »pohvali« v listu, gotovo ni tega kriv gostilničar, ki skoro že leto dni ni imel časti v svoji hiši pozdraviti prečastitega gospoda. Če bomo dobre volje, prihodnjič več.

Žetale. Pri nas sta te dni umrla Jurij Potočnik in Terezija Skledar. Bila sta sicer pristaša klerikalne stranke, toda poštenjaka in priljubljenega. Naj jima sveti večna luč! — Žetale so pred kratkim obiskali cigani: dva gospoda cigana in dve gospodični ciganici. Slednji sta »šla-

gali karte«, toda le po hišah, kjer berejo »Slovenskega Gospodarja«, »Stražo« in »Bogoljuba«. Če bi prišli k nam, ki beremo »Domovino« in ne verjamemo vražam kakor klerikalci, bi jima že pokazali vrata. Klerikalci sploh »obrajtajo šlaganje«. Saj je tudi klerikalni priganjač g. Jože Kranjc znal »šlagati«, ko je leta 1912. v »Slovenskem Gospodarju« prerokoval železnico skozi Žetale in v nebesa povzdigoval klerikalne poslance. Takrat je poveljaval tudi naše Bralno društvo. Toda železnice še ni in je ne bo pri teh razmerah. Tudi Bralnega društva ni več. Spimo spanje pravičnega. Gospod Kranjc, ki ga že dolgo let nismo videli, je kupil pri nas zopet posestvo. O tem pa drugič. Bralci naše »Domovine«, ostanite ji zvesti! Pa vesele praznike in veselo novo leto vsem skupaj.

Mala Nedelja. Tamburaško pevsko društvo »Slavija« uprizori v nedeljo 31. t. m. ob 3. uri popoldne v društvenem domu »Moč uniforme«, burko s petjem in godbo v treh dejanjih. Po predstavi prosta zabava s plesom. K obilni udeležbi vabi odbor.

Kmetilski glasnik

NAŠ GOSPODARSKI NAČRT ZA LETO 1923.

Sedaj je čas, da preudarimo vse, kar treba za gospodarstvo prihodnjega leta in da si napravimo načrt za obdelovanje naših zemljišč, kajti z mesecem januarjem je že treba naročevati semena, umetna gnojila, potrebno orodje itd.

Za nas je silno važno, da si napravimo načrt, kako bomo v prihodnjem letu **dvignili pridelek na krmi** in na **drugih naših pridelkih**. Potrebno je, da se odločimo, kako bo treba travnike gnojiti z umetnimi gnojili spomladi, če tega nismo storili že na jesen. Pomniti moramo, da z gnojenjem ne povzdignemo le pridelka, ampak da dobimo tudi tečnejšo krmo in nazadnje tudi bolj močan gnoj za izboljšanje zemljine rodovitosti.

Važno je za nas pridelovanje **krme na njivah**. To pridelovanje naj se ojači, naj se po možnosti razširi in podpre z dobrim gnojenjem. Pridelovanje obilne in tečne krme je glavni pogoj za naš gospodarski napredek. Lucerno je treba gnojiti, domačo deteljo pa

sejati na njivo, ki je dobro vgnojena od prejšnjega sadeža.

Važno je, da določimo, koliko bo pridelovati ene in druge rastline in kako naj izboljšamo njene dosedanje pridelke s pomočjo **semena, s pomočjo gnojenja in obdelovanja**. Oceniti je pri tem po vrsti **vsako rastlino zase**. Saj se da pri vseh rastlinah več doseči, če bomo storili svojo dolžnost.

Važno je, da se preskrbimo z dobrim **semenom**. Domača semena je treba skrbno odbirati. Z nadaljevalno skrbnim odbiranjem pridemo tudi pri nas do boljših semen in do boljšega pridelka. Če nimamo doma dobrega semena, ga je poiskati v okolici pri gospodarjih, ki imajo boljše pridelke. Deteljno in pesno seme naj se čimprej naroči in v najboljši kakovosti.

Važno in potrebno je, da delamo poizkuse z **umetnimi gnojili** pri njivskih pridelkih, v okvirju obstoječega kolobarja in naravnost pri dotičnih rastlinah, zunaj na njivi. Krmske rastline pridejo najprej v poštev, potem pa okopavne in žitne rastline. Povsod se dajo pridelki pomnožiti in

dobičkanosno gnojiti. Točni poizkusi nam bodo točno povedali, ali se **umetno gnojenje izplača ali ne**.

Važno je, da preudarimo tudi uspešnost dosedanjega **obdelovanja** in kako bi se dalo dosedanje obdelovanje popolniti. Danes je treba, da se zemlja do malega izrabi in da se s pravilnejšim delom privede do večje rodovitosti. V tem pogledu bo treba tudi pri nas odpravljati številne nepotrebne in prazne razore, ki jih imamo pri ozkih krajih po legah, ki niso prav nič potrebne ozkih krajev. Tudi v tem pogledu je treba kreniti na boljša pota in zemljo izkoristiti do zadnjega prostorčka. Treba pa tudi skrbeti za izboljšano orodje, za dobre železne pluge in drugo orodje.

Čas je, da vsestransko napredujemo in da si napravimo za prihodnje leto točen načrt za naše bodoče gospodarstvo. To pa ne velja samo za naše poljedelstvo in travništvo, ki je tesno spojeno z napredkom naše živinoreje, ampak to velja tudi za vse druge naše panoge, tedaj tudi za naše sadjarstvo, vinogradništvo, gozdarstvo itd. Povsod je treba **izboljševalnega gospodarskega načrta!**

NAŠ CILJ V ŽIVINOREJI.

Če hočemo našo živinorejo prav pospeševati, potem moramo imeti za to pospeševanje gotov cilj pred očmi. *Kaj pa hočemo doseči?* To je prvo in glavno vprašanje. *In po kaki poti pridemo do tega cilja?* To je drugo vprašanje, ki se mora rešiti.

Našo živino moramo izboljšati v dveh smereh:

1.) da postane bolj sposobna za užitek, zlasti glede mlečnosti, hitrejšega razvoja in boljše uporabe (izkoriščanja) krme, in

2.) da postane bolj skladnih telesnih oblik in da se zenači kolikor mogoče tudi po barvi.

Izboljšati jo moramo tedaj na znotraj in na zunan, in te lastnosti ji moramo tako utrditi in ukoreniniti, da jih bo prenašala tudi na svoj zarod. Na ta način ima priti tudi naša živina do tiste plemenske vrednosti, ki jo opazujemo pri drugih stanovitih pasmah in ki danes še manjka naši domači živini. Z eno besedo, mi moramo stremeti za tem, da pridemo sčasoma tudi pri nas do živine, ki bo v svojih lastnostih tako zenačena, kakor je zenačena po drugih krajih, kjer se danes hvalijo s svojimi čistokrvnimi pasmami.

srečna... Ljubila sta drug drugega, čeprav si tega nista upala povedati... Pa razumela sta se vseeno, oba sta čutila isto...

Tedaj pa se je nagnil Lovro, položil na rahlo roko okoli njenega vratu, potegnil Nežiko varno k sebi in jo poljubil na mehko lice... Nežika je zardela in se nekam prestrašila, ali vendar ni bila huda nanj, samo sram jo je bilo... Vstala je hitro, kot bi hotela iti nazaj na delo...

„Mar si morda huda name?“

„Oh ne, zakaj naj bom huda. Samo pozno je že. Kaj bodo rekli drugi?“

„Bova pa potem hitreje delala. Se vsaj ne bodo norčevali iz moje nerodnosti — no, sedi no še malo!“

Nežika je ubogala, saj ga je ljubila tudi ona... Položil je roko okoli njenega pasu in ji pripovedoval, kako jo ljubi. Pozabil je popolnoma, da je žejen... Pripovedoval je mirno, brez strasti, kakor more to samo pošteno, nepokvarjeno srce...

Lovro se je naenkrat zdrznil, prijel svojo prijateljico z obema rokama rahlo za glavico, ji pogledal na-

ravnost v oči in jo vprašal: „Nežika, ali me ljubiš?“ Ona mu ni odgovorila ničesar...

„Nežika, ali me ljubiš?“ je vprašal drugič. Tudi sedaj mu ni odgovorila, samo dvignila je glavo in pokimala... Lovro je bil zadovoljen.

„Oh, Nežika, kako sem srečen! Bog daj, da bi bil vedno tako — in ti, Nežika?“

Vstala je.

„Ali nisi rekel, da si žejen, Lovro?“ ga je vprašala smehljaje Nežika, ko sta šla mimo studenčka.

„Saj res, skoro sem pozabil! V svoji sreči sem pozabil na vse drugo...“ in sklonil se je in pil v dolgih požirkih — ona pa je stala ob strani in ga gledala.

„Kako je lep...“ si je mislila.

Pod večer pa so jo mahnili vsi skupaj veselo pojoč in vriskaje domov... Tudi Lovro je pel in vriskal, saj je bilo njegovo srce tako polno...

Hitro so potekali dnevi počitnic. Najlepsi, kar jih je imel Lovro v svojem življenju... Niti najnedolžnejši razporček se ni pojavil med njima, ljubila sta pač oba z ono prvo — idealno ljubeznijo.

Prišel je zadnji dan. Lovro se je moral posloviti... Poslovil se je od vseh, samo Nežike ni bilo v sobi.

„Kam pa je šla Nežika?“ je vprašal oče.

„V štibeltu sem jo videla; mislim, da pospravlja v sobi,“ je odgovorila mati.

„Pokliči jo, da se vendar poslovijo od Lovra!“

„Nikar je ne motite pri delu, bom pa rajši jaz gori stopil, saj imam še itak dežnik in površnik v zgornji sobi,“ je rekel Lovro in odhitel z urnimi koraki po stopnicah.

Nežika se je prestrašila, ko je vstopil. Saj ni pospravljala in ni delala, ampak z rokami si je zakrivala obraz in tiho jokala... Ko pa je videla, da je Lovro, si je naglo obrišala solzne oči in stopila proti nje-mu.

„Zbogom, Lovro! Ali me ne pozabiš popolnoma? Ali prideš še kdaj k meni? Ali mi boš kaj pisal?“

„Nežika! Črez leto dni pridem zopet in zopet!“

„Kako dolgo bo to leto! Kako se bojim zate! Oh, Lovro!“

„Misli, da sem vedno pri tebi! In danes ti prisegam tu pred Marijino podobo, da se ne bom poročil nikdar

Takoj na tem mestu pa moram poudarjati, da ne smemo pretiravati svojih zahtev! Zadovoljiti se moramo (zlasti glede na užitek) s tisto stopnjo izboljšanja, ki je v naših živinorejskih razmerah sploh mogoča. Tega, kar imajo danes švicarji v svoji živini, tega pri nas ne moremo pričakovati, še manj pa zahtevati, ker so pri nas živinorejske razmere bistveno drugačne. Delati pa moramo na to, da dosežemo vsaj to, kar lahko pričakujemo tudi v naših razmerah, na našem malem in razkosnem posestvu in pri izgledih na naša tla in na našo rejo. **Zadovoljiti se moramo torej z manjšimi uspehi!** Kar pa moramo doseči, je to, da z enotnim in smotrenim postopanjem privedemo tudi našo živino tako daleč, da se zenači po svoji vnanjosti in po svojih lastnostih in sposobnostih za en in drug užitek. Tako pridemo sčasoma tudi pri nas do plemenske živine, ki bo boljša za užitek in za plemo, kakor je današnja. To potrebujemo, ker je naša dežela poklicana, da prireja plemensko goved in da jo pošilja v druge kraje naše države. In da pridemo do tega cilja v naši živinoreji, je treba, da pospešujemo našo živinorejo po *gotovem načrtu*. Ta načrt nima obsegati samo pripuščanja pripravnih plemenjakov za posamezne živinorejske okraje, ampak ima obsegati tudi smer živinoreje v posameznih krajih in *poti*, po katerih pridemo do zaželenega cilja. Treba je, da se ne zanašamo zgolj s plemenjaki na boljše uspehe, ampak da si pomagamo tudi z našim delom in z napredkom v reji do boljših uspehov v živinoreji.

Ako se bomo vsepovsod prav zavedali svojega cilja in svojih nalog in ako bomo vztrajali na tej poti, potem bomo prišli tudi pri nas do pravih uspehov. Brez cilja in brez smotrenega in enotnega dela je pa to izključeno.

NAŠE NAPAKE PRI MOLŽI.

Tista bogata mlečnost, ki jo opazujemo danes pri „mlečnih“ pasmah, je nastala sčasoma. To je sad večstoletnega dela in vaje, sad dobrega krmljenja itd. Trebalo je dolgo časa, da se je vime razvilo do današnje sposobnosti in delavnosti.

Tudi pri nas je mlečnost napredovala, toda manj, ker je manjkalo potrebnih pogojev za to. Na splošno lahko trdimo: kakršna je reja, taka

je tudi mlečnost naših krav. Pri nas je v tem pogledu še mnogo hvaležnega dela. Vsi vemo, da se dá mlečnost dvigniti z *močnim krmljenjem* in da je resničen ljudski glas, ki pravi, da „krava pri gobcu molze“.

Zavedati se moramo pa tudi tega dejstva, da je večja ali manjša mlečnost *stvar vaje* in da je ta lastnost *privzgojena*. Ni namreč vseeno, kako se molze. Znano je, da se mlečnost z dobro molžo izboljšuje, s slabo pa kvari. In v tem pogledu se gode pri nas še razne pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti.

Vobče moramo zahtevati, da se polaga na molžo tudi pri nas večjo važnost, kakor se je doslej godilo. Molže ne smemo smatrati zgolj za *izpraznitev vimena*, ampak za delo, s katerim moramo *pospeševati razvoj in večjo delavnost vimena*. Molža se mora zaradi tega *temeljito* izvajati, ne pa tako ravnodušno in površno, kakor se to še marsikje pri nas opazuje. Vime je treba *krepko obdelovati* (toda ne sirovo) in do *zadnje kaplje izmolziti*. Tudi molža se mora *smotreno opravljati*, zlasti pri prvesnicah in mladih kravah. S temeljito

molžo bomo najugodnejše vplivali na živahnejšo delavnost mlečnih žlez.

Da je treba pri molži *točnosti*, ni treba posebej poudarjati, in da je treba pred molžo in med molžo z živalmi prijazno in *mirno* ravnati, je tudi več kakor naravno. Napačno je, če molzemo včasih vmes med navadnim časom za molžo in če molzemo samo na pol, samo toliko, da dobimo nekaj mleka za kako nujno potrebo. Pri nas se vse to premalo uvažuje in zato imamo tudi slabše uspehe!

Najbolj mlečno živino imamo danes po krajih, kjer je v prvi vrsti mlekarstvo razvito in kjer je živinoreja z mlekarstvom najbolj dobičkonosna vejica gospodarstva. To so kraji, ki so tudi po svoji naravi poklicani za živinorejo in mlekarstvo. Tam se polaga na temeljito molžo veliko več pozornosti in važnosti kakor pa pri nas. Učimo se tudi pri nas boljše molže, da pridemo do boljših uspehov, četudi ne do takih, kakor jih imajo po teh že po naravi bolj obdarovanih krajih kakor so naši.

Obrtni glasnik

o Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Zagorju ob Savi ima dne 26. t. m. redno četrtletno preizkušnjo vajencev.

o Kolektivna obrtna zadruga na Bledu je priredila dne 12. t. m. veselico s srečolovom. Obnesla se je prav dobro in znaša čisti dobiček 2500 dinarjev. K lepemu uspehu je mnogo pripomoglo domače učiteljstvo. Taka vzajemnost je vredna vse pohvale.

o Zadruga kamnoseških mojstrov za Slovenijo je imela dne 19. t. m.

svoj ustanovni občni zbor. Novi zadržugi, ki šteje že lepo število članov, želimo najlepši procvit.

o Glede obrtnonadaljevalne šole v Mariboru se je dne 8. t. m. vršila istotam anketa načelnikov obrtnih zadrug in obrtnih društev. Sklenilo se je, da pri vsaki zadrugi mojster član od števila učencev prostovoljno prispeva po 20 dinarjev na leto, a oni mojstri člani, ki ne drže učencev, po 5 dinarjev letno. S tem se meni finančno osigurati potrebna obrtnonadaljevalna šola.

Gospodarstvo

PREIZKUSI Z UMETNIMI GNOJILI SPOMLADI L. 1923.

Kmetijska družba je sklenila spomladi leta 1923. nadaljevati preizkuse z umetnimi gnojili, ki jih je že v tekočem letu započela, na podlagi katerih bi se zbrali podatki, ki naj pokažejo potrebo naše zemlje v različnih delih Slovenije po hranilnih snoveh. Letošnji gnojilni preizkusi so navzlic suši ugodno uspeli, pričakovati je torej, da bo učinek tudi v prihodnjem letu zadovoljiv.

Na temelju letošnjih preizkusov smo prišli do izkustev, ki jih bo pri prihodnjem tostvarnem delovanju

treba upoštevati. Preizkusi z umetnimi gnojili v letu 1923. se bodo torej izvedli na sledeči način:

1.) Pri izvedbi teh preizkusov se bodo najprej upoštevale delovne podružnice, absolventi kmetijskih šol in potem vsi umni kmetovalci, ki se za to zanimajo.

2.) Vseh preizkusov bo približno 200, od katerih bo 50 izvedenih v demonstrativne svrhe, da se z njimi sploh pokaže učinek umetnih gnojil. Ti bodo izvedeni na površini 2000 kvadratnih metrov, razdeljeni na štiri zemljišča po 500 kvadratnih metrov. Ostalih 150 preizkusov pa bo imelo namen, pokazati ne samo splošen učinek umetnih gnojil, ampak tudi

ugotoviti, katera vrsta umetnih gnojil je v enem ali v drugem kraju učinkovitejša; izvedeni bodo na površini 600 kvadratnih metrov s šestimi preizkusnimi zemljišči.

3.) Od vseh 200 preizkusov se jih bo izvedlo 80 na travnikih, 40 na raznem žitu, 40 na koruzi, 40 na krompirju in pesi.

4.) Prijave za te preizkuse sprejema Kmetijska družba do 30. decembra t. l. Na podlagi došlih prijav bo družba določila, koliko in katere vrste preizkusov se v posameznih krajih izvedejo. Vsak priglasilec mora natančno navesti ime in naslov posestnika, ki bo izvedel preizkus, vrsto kulture, za katero se je odločil in površino prostora, ki ga v ta namen dá na razpolago.

5.) Vsi preizkusi naj se po možnosti izvedejo ob cestah in potih, da lahko vsak mimoidoči opazuje učinek umetnih gnojil.

V posameznih krajih, kjer se oglašajo več posestnikov za izvedbo preizkusov, se bo iste izvedlo na eni kulturi (n. pr. vsi preizkusi na travnikih, ali vsi na žitu itd.), da se dá lažje kontrolirati uspeh na podlagi enakih vremenskih vplivov.

7.) Vsi ti preizkusi se izvedejo pod nadzorstvom kmetijskih strokovnjakov, ki jih določi Kmetijska družba.

8.) Vsi preizkuševalci se bodo morali zavezati, da se bodo točno držali navodil, ki jih bodo pri tem delu dobili, posebno pa, da bodo **pridelek natančno štehtali**, določili učinek posameznih umetnih gnojil in o tem svoječasno poročali Kmetijski družbi.

9.) Prijave za preizkuse z umetnimi gnojili je doposlati družbi najkasneje do 30. decembra t. l. Do konca januarja 1923. l. se bodo določili preizkuševalci in način preizkusov ter se bodo brezplačno doposlala za to določena umetna gnojila. Začetek dela pri preizkusih bo pa koncem februarja, oziroma ob začetku spomladanskega obdelovanja.

KONGRES GLAVNEGA ZADRUŽNEGA SAVEZA.

Od 8. do 10. t. m. se je vršil v Splitu kongres Glavnega zadrružnega saveza. Predsedoval je dr. Anton Korošec. Kongres je odobral načrt novega zadrružnega zakona, katerega je izdelal šef kabineta v kmetijskem ministristvu g. Miloš Štibler. Nameravana kreditna centrala za celokupno naše zadrružništvo se ne osnuje kot banka, temveč kot zadruga.

Med resolucijami, ki so bile sprejete, nas bodo zanimala zlasti one o davkih, katerih smisel je, da naj se kmet ne obdavči prekomerno.

z drugo, ako ne dobim tebel!“ In objel jo je ter poljubil... Stisnil jo je k sebi — samo trenutek — potem pa izginil po stopnicah...

Nežika je ostala sama... Srce jo je bolelo in solze so ji silile v oči... Nagnila se je čez posteljo in se udala tibemu joku. Kar začuje stopinje na kamenitem pragu.

„On gre, on!“ — Hitro odpre okno in zakliče: „Zbogom, Lovro, zbogom!“

Lovro se je ozrl in zagledal deklico na oknu.

„Srečno, Nežika! Do svidenja!“ in hitel je po vrtu nizdol. Nežika je gledala za njim, dokler ni izginil v gostem drevju. Potem pa je zopet zavrnila okno in čutila se je nekako bolj mirna. Seveda je v duhu spremljala svojega Lovra še dolgo, dolgo. Ko se je popolnoma pomirila, je vzela posodo, prinesla vode in prilivala cveticam v lončkih. Svojemu najlepšem rožmarinu pa je odtrgala vršiček in ga vteknila v mašno knjigo. Ta drobna cvetka naj ji bo vedno v spomin na dan težke ločitve in kadar ga bo pogledala, se bo spomnila nanj, ki ji je sedaj vse na svetu...

(Dalje prih.)

Žrtev praznoverstva

(Resnična dogodba.)

V bližini naše vasi na samem je stala hiša premožnega posestnika Romana Budigaja, ki je daleč okoli slovel zaradi svojega bogastva, pa tudi zaradi svojih čudnih in praznoverških nazorov. Njegovo posestvo je merilo več sto oralov, premogel je polne hleve različne živine in razpolagal z velikimi svotami denarja. Imel pa je slabo lastnost, da je vso gotovino držal v svojih skrinjah in je ni maral vložiti v hranilnico, do katere nekako ni imel zaupanja. Da je bil trd in pohlepen skopuh, menda ni treba posebej omenjati.

Čudnih nazorov je bil Budigaj. Rad je pripovedoval različne dogodke, katerih resničnost je vedno podpiral s pričami, a vedno le s takimi, ki so že davno legle v grob. Verjel je v coprnice, škrate, povodne može in druga skrivnostna bitja. Pripovedoval je, kako je njegov pokojni sošed videl coprnico v oblakih jahati na metli; kako je še istega dne padla toča po polju dveh posestnikov, ker sta nekoč v gostilni trdila, da

coprnice ni in jih ni. Trdil je tudi, da je v hudem vremenu in ob debeli toči mogel edino vaški duhovnik ustaviti hudourje. Ako se je namreč prikazal na knju svojega stanovanja z debelo knjigo v roki, je samo še enkrat zagrmelo, potem pa se je takoj zjasnilo. Ko je zadnjič tresčilo, je pokojni cerkovnik videl, da je iz oblakov padla metla, na kateri je jahala coprnica, in pa en čevlji, ki ga je coprnica izgubila. Cerkovnik ga je pobral, duhovnik ga je blagoslovil in potem so ga zakopali tri seznje pod zemljo.

Budigaj je večkrat pripovedoval, kako je pokojni občinski sluga enkrat na kvaterno sredo na križišču cest našel plesočega škrate. Škrat je bel oblečen v črno suknjico in v kratke rdeče hlače, na glavi pa je imel rdečo kapico s cofom. Ko je škratek zapiskal na piščalko, je priletelo večje število drobnih možičkov. Škrat jim je dal različna povelja. Ko je zopet zapiskal na piščalko, so se naglo razgubili na vse strani v dupline in sofeske čuvat zakopane skrite zaklade. Ko se je pokojni sluga podal nekoč pozno vračal s svatbe domov, je na istem prostoru zopet

našel škrate. Enega je zasledoval, in ko sta prišla blizu zaklada, je sluga videl denar cveteti. Cvetje je bilo svetlorumeno, ampak sluga ni imel korajže, da bi bil škratek pregnal in se polastil cvetočega zlatega zaklada.

Takih in enakih pripovedk je vedel Budigaj nešteto. O vsem tem, kar je pripovedoval, je bil trdno prepričan, da je čista resnica. To praznoverstvo pa ga je stalo visoko vsoto.

Pritepla sta se nekoč v našo vas dva zrela potepuha. Ko sta zvedela za Budigajeve lastnosti, sta iz bakra skovala več tisoč komadov v obliki deset- in dvajsetkronskih cekinov. Posel se jima je izvrstno posrečil. Ponarejeni denar sta spravila v star kotel, katerega sta zakopala na Budigajevi njivi. Naslednjega dne sta se podala k Budigaju; našla sta ga samega doma. Skrivnostno in tajinstveno sta mu razložila, da sta videla ponoči na njegovi njivi cveteti zaklad. Budigaj je verjel. Pričeli so se posvetovati, kako bi se zaklad dal dvigniti. Potepuha sta omenila, da se to da izvršiti brez vsake nevarnosti, treba je le zadeti pravi čas.

Dalje so bile sprejete tudi resolucije o rešenju vinske krize. Resolucije zahtevajo, naj država podpira z vsemi sredstvi izvoz naših vin. Država naj omogoči osnovanje sindikata za izvoz našega vina v Českoslovaško s predpostavko, da bo država povrnila sindikatu vso eventualno izgubo. Dalje naj se prične s snovanjem vinogradniško-vinarskih zadrug. Centralna vlada naj ne določa novih dajatev za vino, a določanje dajatve naj se ukinejo. Prevozne tarife za vino iz naših vinorodnih krajev v naše velike konsumentne centre naj se znižajo za 50 %, a prevoz vina v inozemstvo naj bo prost. Med drugim zahtevajo resolucije prost uvoz vinogradniških potrebščin, ako se uvažajo potom poljedelskih udruženj za vinogradniške svrhe. V svrhu zaščite naravnega vina pred ponarejanjem naj se izda za vso državo edinstven zakon o vinu.

= Vrednost našega denarja je žal v zadnjem času znatno padla. V torek, 19. t. m., se je dobilo na zagrebški borzi: 100 avstrijskih kron za 14 par, 1 dolar za 74 in pol do 75 in pol dinarja, 100 madžarskih kron za 3 dinarje 65 par do 3 dinarje 95 par, 100 nemških mark za 1 dinar 55 par do 1 dinar 75 par, 100 laških lir za 374 in pol do 378 dinarjev, 100 poljskih mark za 55 par, 100 bolgarskih levov za 52 do 54 dinarjev, 100 rumunskih levov za 50 dinarjev.

= Obtok bankovcev v naši državi je znašal 8. t. m. 4 milijarde 955 milijonov 110 tisoč 360 dinarjev.

= Na ljubljanskem trgu cene narasčajo. Prošli teden se je prodajalo: goveje meso prve vrste po 46 do 52 K, druge vrste 40 do 44 K, tretje vrste 30 do 36 K, teletina 56 do 60 K, svinjina prve vrste 80 K, druge vrste 76 K, trebušna slanina 90 K, mešana slanina 110 K, ameriška mast 112 do 118 K, domača 130 K za kg, jajce komad 8 K, mleko 14 K liter, sirovo maslo 200 K, čajno maslo 260 K, moka «0» 28 K, bela krušna moka 25 K, kaša 24 K, koruzni zdrob 20 K, pšenični zdrob 28 do 30 K, ajdova moka prvovrstna 32 K, drugovrstna 28 K za kg. 100 kg sladkega sena je stalo 1000 K, slame pa 700 K. Trda drva so se tržila po 600 K, a mehka po 180 do 240 K za kubični meter.

= Na mariborski živinski sejmu dne 12. t. m. so prignali 69 volov,

6 bikov, 28 krav in 6 telet. Cene za kg žive teže: debeli voli 27 do 30,50 kron, poldebili voli 23 do 26 K, plemenski voli 14 do 18 K, biki za klanje 20 do 24 K, klavne krave debele 20 do 24 K, plemenske krave 16 do 20 K, krave za klobase 9 do 14 K, molzne krave 17 do 23 K, breje krave 17 do 23 K, mlada živina 22 do 30 K.

= Na mariborskem svinjskem sejmu 15. t. m. je bilo 115 prašičev. Tržili so se: prašiči 5 do 6 tednov stari komad po 400 do 600 K, 7 do 9 tednov stari komad po 800 do 900 K, 3 do 4 mesece stari komad po 1600 do 1800 K, 4 do 6 mesecev stari komad po 2500 do 2800 K, 8 do 10 mesecev stari komad po 3000 do 3800 K, 1 leto stari komad po 5000 do 6000 K.

= Cene svinjam v Mariboru so bile pretečeni teden: plemenske svinje 55 do 60 K za kg žive teže, poldebele za klanje 70 K kg mrtve teže. Sveže svinjsko meso se je tržilo povprečno po 80 do 88 K za kg.

= Zagrebški tedenski sejum dne 13. t. m. Cene za kg žive teže: voli prvovrstni 36 K, drugovrstni 26 do 28 K, krave drugovrstne 18 do 24 K, tretjevrstne 13,50 do 18 K, mlada živina 23 do 24 K, teleta prvovrstna 40 do 41 K, drugovrstna 36 do 38 K, svinje prvovrstne 70 do 71 K, drugovrstne 66 do 68 K, tretjevrstne 56 K.

= Cene krmi v Zagrebu. Na zadnjem tedenskem sejmu se je tržilo seno po 650 do 700 K, detelja po 850 do 900 K, slama po 450 do 500 K, šaš po 400 K za 100 kg.

= Žitni trg. V Vojvodini so cene žitu prošli teden zopet narasle. Pšenica se je tržila v Vojvodini po 1620 do 1640 K, koruza nova, umetno posušena, po 1120 do 1130 K, rž po 1400 do 1450 K, ječmen za pivovarne po 1400 do 1450 K, ječmen za krmo po 1250 do 1350 K, oves po 1150 K, moka št. 0 (z vrečami) po 2430 do 2460 K, otrobi po 700 do 750 K, moka za krmo po 900 do 1000 K.

= Povišanje železniških tarif se pripravlja. Baje se povišajo osebne tarife za 100 odstotkov.

= Letošnji pridelek tobaka v državi znaša okrog osem milijonov kilogramov. To je ogromna količina, ki bo izpuhtela v dim. Toda mislite, da je bo dovolj za celo leto? Kaj šel! Jugoslovanski kadilci popušijo v enem letu vsaj 12 milijonov kilogramov, zato je monopolska uprava

„Najugodnejše bi bilo na kako kvaterno sredo, okrog polnoči, ker takrat skratiti na poziv svojega poglavarja zapustijo straže pri zakladih,“ sta prigovarjala potepuha, „za dvignjenje zaklada pa je treba žrtvovati tudi kako manjvredno živinče, ker isto po dvignjenju zaklada itak gotovo pogine.“

Predlogi so bili Budigaju prav po volji. Komaj je čakal kvaterne srede. Prišla sta potepuha, s seboj sta prinesla blagoslovljeno železno palico, ki je potrebna, in vsi trije so se s staro malovredno kobilo podali na določeno mesto. Budigaj je opravil ceremonije, kakor je slišal in vedel. Začeli so kopati, in glej, motika je kmalu treščila ob kotel in zažvenketali so cekini. Budigaju je vztrepetalo srce. Skočil je v jamo in s tresočimi rokami začel s pomočjo železne palice spravljati zaklad iz zemlje.

Odnegli so ga na Budigajev dom, prešteli so zlatnike, bilo jih je tri tisoč. Vedeli pa niso, kako se naj razdelijo. Pogodili so se končno, da Budigaj vzame eno polovico, potepuha pa drugo.

Ko je bila delitev končana, si je Budigaj ves blažen pomel roke, kajti

njegovo imetje se je silno „pomnožilo“. Medtem pa sta potepuha začela obupno tarnati, kaj naj počneta s tako vsoto zlatega denarja. Svet ju pozna, da sta siromaka, in vsakdo bo mislil, da sta denar izmaknila. Zato sta prosila Budigaja, naj jima za božjo voljo zlatnike zamenja s papirnati denarjem. Rekla sta, da mu tudi nekoliko popustita pri zamenjavi. Budigaju je bilo to všeč, stopil je po shranjene bankovce ter jima izplačal dogovorjeno vsoto. Še isto noč sta potepuha izginila brez vsakega sledu.

Ko je posvetilo jutro, je Budigaj že zopet tičal pri denarju. Štel je in štel, a vedno težje mu je bilo v duši. Njegovi cekini niso zveneli čisto in jasno, a tudi barva se mu ni zdela pravilna. Vzel je peščico teh cekinov in se odpravil v trg na davkarijo. Tam so mu povedali, da njegov denar še od daleč ni videl zlata, temveč — ojoj — da je iz bakra. Budigaju je koprnelo srce. Omahač, s tresočimi koleno se je odpravil nazaj proti domu. V copernice in zaklade ni več verjel. Bolehal pa je od togote. Letos spomladi smo ga pokopali.

I. P.

skenila, da primanjkljaj 4 milijonov kilogramov nakupi v Holandiji. Preračunajte zdaj, koliko denarja se v Jugoslaviji požene v zrak!

= Potovalna razstava in pokušnja dalmatinskega olja, ki bi se imela vršiti v ponedeljek 18. t. m. v prostori Kmetijske družbe v Ljubljani, se vsled obolevosti strokovnjaka za olje preloži na poznejši čas.

= Kmetijski tečaji. Tekom meseca januarja in februarja 1923. se vršijo na drž. kmetijski šoli na Grmu sledeči trodnevni tečaji za praktične gospodarje: 1.) Kletarski tečaj dne 18., 19. in 20. januarja. 2.) sadjarski tečaj dne 12., 13. in 14. februarja in 3.) tečaj za pridelovanje in umno uporabo krme dne 19., 20. in 21. februarja prihodnjega leta. Tečaji so teoretični in praktični ter se pri njih gospodarji lahko v dotični stroki dobro poučijo. Ker je pouk zelo važen, je želeli, da se ga udeleži čim več

Belokranjska politika in gospodarstvo

Izkoriščanje divjih sadov in rastlin

Kume, kaj bo pa to? Hočeš zaslužiti postrani letno po par tisoč kron, da bo za poboljšek? Truda ne bo ravno velikega, zaslužek pa dober. Sedaj pozimi, ko bo časa dovolj za premišljevanje in načrte, opozarjamo na nastopno:

Ali ste že čuli, da bi se bila prodala kdaj iz Bele Krajine večja množina suhih gob? Letos je bilo gob in gljiv na koše, vendar ni bilo zaslužka, ker ni bilo zanimanja. Belokranjske loze so polne najfinejših gob. Za sušenje se navadno uporabljajo le jurčki ali varganji. Gobe se narežejo na tanke listke in se posuše na solncu. Če je vročina huda, se posuše v enem dnevu. Iz 100 kg svežih gob dobimo povprečno 7 kg suhih. Letos jim je cena 60 K, kar je vsekakor lep zaslužek. Prihodnje leto ne zamudite te prilike! Zlasti pastirji imajo lepo priliko za nabiranje.

Majnika ali včasih tudi koncem aprila so pa zrele rdeče jagode, za katere se nihče ne zmeni, vendar pa imajo visoko ceno. Tudi ta zaslužek gre vsako leto preko rame, ker se nihče ne zmeni zanj.

Poletje pa nam prinese naravnost velikanske množine kopin ali robidnic ali kakor tudi ponekod pravijo črnih malin. Podjeten človek bi jih lahko spravil v kako tovarno dva do tri vagone, kar bi vrglo ljudem lepe tisočake. Tako pa se osujejo brez koristi.

Edino, kar se precej pobira, je brinje, za katerim se pehajo domači žganjekuharji in tudi trgovci.

Lipovo cvetje ima tudi svojo ceno, vendar ga nihče ne nabere večje množine, temveč le za domačo po-

gospodarjev. Oddaljenim, revnim gospodarjem se dovoli prispevek v hrani na zavodu. Kdor tega želi, mora se izkazati s potrdilom županstva. Priglasitve sprejema ravnateljsvo drž. kmetijske šole na Grmu, p. Novo mesto, in sicer za 1. tečaj do 31. decembra t. l., za 2. in 3. tečaj pa do 20. januarja 1923.

= Olja se je pridelalo letos v naši državi po podatkih kmetijskega ministrstva okoli 1200 vagonov v vrednosti 12 milijonov dinarjev.

= Cene v Avstriji padajo. Kakor poročajo listi, so se v času od 15. novembra do 15. t. m. znižale cene v Avstriji povprečno za 3 odstotke.

= Veljava starega avstroogrškega drobiža. Uradno se razglša, da velja stari nikeljasti drobiž po 10 vinarjev 10 par in po 20 vinarjev 20 par. Železni novci po 20 vinarjev veljajo 5 par. Vsakdo je dolžan ta denar sprejemati.

rabo. Pri tem pa moramo grajati grdo napako, ki je ponekod vkoreninjena. Staro in mlado zleze na drevje in lomí veje. Drevesa izgledajo po taki »trgativ« naravnost strašno in cvetja je potem drugo leto seveda mnogo manj. Ravno tako je dovolj bezgovine, ki bi se dala spraviti v denar. Porabno je bezgovo cvetje, a tudi bezgove jagode, iz katerih se kuha lahko sladki odcedek ali pa, če že hočete, tudi — izborna rakija. Tavžentrož je v Beli Krajini mnogo in nabrali bi jih lahko nekaj centov, če bi se kdo pobrigal za nje. Ravno tako se dobi precej ržene sneti, ki se jako drago proda. Za kamelice in še mnoge druge zdravilne rastline je svet v Beli Krajini kot nalašč vstvarjen.

Lepe dobičke bi donášalo lahko tudi suho sadje, če bi se sušilo v brezdimnih sušilnicah. Tako posušeno sadje je mnogo okusnejše in tudi dražje. Kje leži zopet krivda? Ali ne na nas samih, ker smo preveč starokopitni in premalo dovezetni za sedanjé gospodarstvo. Otresimo se že vendar enkrat tistih predsodkov in ne dajmo se slepiti od ljudi, ki pravijo: »A, kaj bo tisto novo, naši stari so slabše delali, pa so bolj živeli.« To je bilo nekoč, a danes ne velja več. Treba je najprej poskusiti in le, če se ne obnese, potem pa makar! zmerjajmo, kar se dá.

Kakor vidimo, imamo pri nas še dovolj nedvignjenih zakladov, ki se dajo dvigniti brez čarovne palice, brez risa in hudiča pri belem dnevu. Treba je le pridnih rok, kajti:

Glej, Stvarnica vse Ti ponudi,
le jemaj' od nje ne zamudi...

Onim, ki potujejo v Ameriko

Zadnje čase se dogaja, da ameriške oblasti na Ellis Islandu ali zveza prevoznih družtev (Atlantic Conference v Bruslju) vračajo izseljence iz naših krajev, ki se nameravajo naseliti v Zedinjenih državah, ker niso zadostili pogojem ameriškega zakona za priseljevanje, odnosno ker nimajo tako zvane register-številk, brez katere nobena naših koncesijoniranih prevoznih družb ne more odposlati nobenega izseljenca.

Zaradi tega se priporoča vsem izseljencem, ki se hočejo naseliti v Zedinjenih državah ali v katerikoli drugi prekomorski državi, naj se, ko potujejo skozi Zagreb ali pa pred odhodom javijo pri upravi državne prenočevališča (konačišta) pri državnem kolodvoru v Zagrebu, kjer se jim bodo pregledali potni listi, ali odgovarjajo zakonom naše države in one države, v katero po-

tjuje izseljenec. Izseljeniški nadzorni organi bodo brezplačno vidirali potne liste ter pripomnili, da ni nobene zapreke proti odpotovanju dotičnega izseljenca. To se priporoča ne samo onim, ki potujejo s posredovanjem v naši državi koncesijoniranih družb, temveč tudi onim, ki potujejo z listki nekonscijoniranih družb (Cosulich, Faber Line itd.), ki veljajo le do 31. decembra t. l., ker se pač pri teh potnikih največkrat dogaja, da jih ameriške oblasti zavračajo.

Ta prijava se priporoča v splošnem vsem izseljencem, ki se nameravajo naseliti v prekomorskih krajih (Južna Afrika, Kanada, Južna Amerika). Potni listi, ki ne bodo vidirani z vizumom imenovanega nadzorstvenega izseljeniškega organa, bodo strože pregledani po železniških komisarijih na naši meji, ki imajo stroga navodila, koga naj puščajo preko meje, koga pa naj vrnejo v domovino.

Zahvala Mačvancev

Mačva je najplodovitejša pokrajina Srbije. Ima pa nesrečno lego, da Sava in Drina vsako leto preplavita njena rodovitna polja; vsako pomlad in jesen stopi voda preko strug, na daleč in na široko pokrije črne njive in uničuje setve. Posebno letos je Mačvo zadela strašna katastrofa. Vsa pokrajina z vami vred je stala pod vodo, ki je uničila ves pridelek in napravila še obilo drugih nezgod.

Nesrečni Mačvanci so dvignili obupen klic po pomoči. In prvi, ki je razumel ta klic ter se mu odzval, je bil naš minister za socialno politiko, g. dr. Gregor Žerjav. V prvem hipu ni razpolagal s potrebnimi velikimi krediti, dal pa je, kar mu je bilo mogoče. Obenem je takoj odpisal v Mačvo posebno komisijo, ki je imela pregledati in oceniti vso ogromno škodo, da se ukrene nadaljnja vladna pomoč. Mačvanci g. ministru Žerjavu niso ostali dolžni zahvale. Poslali in objavili so sledečo poslanico:

„Gospod minister! Dovolite, da Vam tema potom izjavimo največjo zahvalo za Vaš trud za Mačvo, ki je poleg mnogega trpljenja v svetovni vojni prizadeta vsako leto tudi po povodnjah. Posebno letos je pretrpela ogromno škodo, cenjeno na skoro 150 milijonov dinarjev. Vi, gospod minister, ste razumeli klic nekdanje bogate Mačve in ste hiteli s pomočjo ter nam dodelili prvo in najnujnejšo podporo 300.000 dinarjev. Nato ste odpisali svojega osebnega tajnika, g. Arsenovića, da se je na licu mesta prepričal in Vam podal poročilo o naši nesreči. Obenem ste odredili posebno komisijo, ki je ocenila škodo letošnje povodnji, da ste lahko ukrenili nadaljnjo pomoč.

Gospod minister, Mačva Vam ostane vedno hvaležna; Vaše ime ostane vedno zvezano z Mačvo, ker ste Vi prvi razumeli težko stanje lepe in nekdanje bogate Mačve.“

Istčasno so Mačvanci predložili g. ministru novo prošnjo, da v svoje roke vzame brigo za izsušenje močvirnatih krajev v Mačvi, ki povzročajo razne nalezljive bolezni in prikrašujejo državno gospodarstvo za velike dohodke. Predvsem pa je treba enkrat za vselej preprečiti vsakoletne povodnji. Zgraditi se morajo primerni nasipi, močvirnati kraji pa se morajo kanalizirati. Tako bo plodovita Mačva zasigurana pred vedno pretečimi nevarnostmi in bo z izsušenimi kraji vred največji žitni zaklad v vsej Jugoslaviji. Mačvanci so za izvršitev tega rešilnega načrta imeli zaupanje v g. dr. Žerjava; a medtem je prišla vladna kriza in g. minister je moral zadevo izročiti v roke svojega naslednika. Zahvala Mačvancev pa ostane dokument njegove plemenite delavnosti in veliko zadoščenje za vso gnusno klerikalno gonjo proti njegovi osebi.

Novosti

* **Božič prihaja** v naše slovenske hiše. V svečani zimski tihoti razliva mir in blagoslov v naše domove in naša srca. Vam, dragi čitatelji in prijatelji, želimo najlepše praznike in vso srečo v novem letu. Ali sreča ne pada sama z neba, človek jo mora iskati z izobrazbo in napredkom. V tem oziru si stavlja »Domovina« veliko nalogo, ker vedriti hoče um in blažiti srce predvsem našega čvrstega kmečkega in obrtniškega življa. Da se vztrajno bliža temu cilju, nas prepričuje vedno rastoči krog njenih naročnikov. »Domovina« se priporoča sama, kajti kdor jo je le enkrat vzel z roke, postane

njen zvesti naročnik. Do vas, prijatelji »Domovine«, imamo torej le eno prošnjo: Dajte »Domovino« naprej svojim znancem! Takoj se bodo prepričali, da je »Domovina« najboljši, a obenem najcenejši slovenski tednik. »Domovina« v vsako slovensko hišo! To je naše geslo za novo leto, ki naj bo srečno in plodovito!

* **Rojstni dan našega kralja Aleksandra.** Preteklo nedeljo, dne 17. decembra, je naš kralj Aleksander slavil svoj rojstni dan. Po vsej državi se je po cerkvah vršila služba božja z zahvalno pesmijo in državno himno.

* **Kraljica Marija** je pretekli torek imela prvo uradno avdijenco. Sprejela je upravni odbor Kola SHS seštara, največjega dobrodelnega društva v državi, in se prijazno razgovarjala s članicami.

* **Strossmayer patron osješkega artilerijskega polka.** Osiješki 15. artilerijski polk je na predlog svojega polkovnika izvolil za polkovnega patrona umrlega biskupa Strossmayerja, velikega apostola jugoslovanstva. Polk bo odslej vsako leto na dan Strossmayerjevega rojstva, 4. februarja, obhajal svojo krstno slavo.

* **Promocija.** Na zagrebškem vseučilišču je bil promoviran za doktorja prava g. Albin Juhart, pomočnik komisarja pogranične policije v Mariboru. G. doktorju, bivšemu dobrovoljcu in jugoslovanskemu narodnjaku, iskreno čestitamo.

* **«Odlikovanje» obrekovalcev.** Eden najhujših obrekovalnih listov je ljubljanska »Jugoslavija«. Svoje dni je brez vsega sramu nagrmadila kopo laži na naše odlične može, sedaj je pa seveda morala dati odgovor pred sodnijo. Tekom zadnjih tednov je moral njen odgovorni urednik šteti že dokaj lepih denarcev za kazen. Pretekli torek se je obravnavala tožba g. dr. Žerjava proti »Jugoslaviji«, ki je prvemu očitala laži. »Jugoslavija« je v svoji trmoglavosti celo podvzela dokaz resnice, ki pa se ji je popolnoma izjalovil, nakar je bil odgovorni urednik obsojen na 1000 dinarjev globe, odnosno na mesec dni zapor. Za »Jugoslavijo«, ki ne zna družega kakor obrekovati, ne sme biti prostora v poštenem slovenskem domu!

* **Glas naših najbednejših.** O božiču in Novem letu se spomnimo naših najnesrečnejših sotrpinov. To so slepci. Prepotrebni so vsestranske podpore in zato se obračajo do vseh plemenitih src, da položijo dar najbednejšim na oltar. Dobrodošel je vsak, četudi skromen novič. Milodare pošljite na naslov: »Podporno društvo slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12.«

* **Smrt obrtnika.** Dne 6. t. m. je v Ljubljani nenadno preminul g. Karel Kordelič, čevlarski mojster in bivši dolgoletni načelnik obrtne zadruge čevljarjev. Kordelič je bil eden izmed prvih ustanoviteljev socialistične stranke in njen zvesti prišast. Težko ga je bolelo izdajstvo njegovih tovarišev pri zadnjih občinskih volitvah, ko so se zvezali s klerikalci in komunisti. Bodi doslednemu poštenjaku ohranjen blag spomin!

* **Smrt priljubljenega duhovnika.** V Celju je v kapucinskem samostanu umrl, zadet od kapi, pater Rudolf Marolt. Bil je zelo prijazen in vesten duhovnik, priljubljen po vsem mestu. N. v m. p.!

* **Smrtna kosa.** V ljubljanski bolnici je po kratki bolezni umrl gosp. Karel Jerman, ugledni posestnik in gostilničar v Radomljah. Bil je zvest in marljiv član Sokola ter odločno

naroden in napreden mož. Prizadeti rodbini naše sožalje!

* **Poroke duhovnikov.** Te dni sta se v hrvatsko-katoliški župniji Sv. Križa v Zagrebu poročila dva reformirana katoliška duhovnika: Aleksander Salinger z učiteljico Štefko Miklavčičevo in dr. Josip Miljan, bivši nadškofjski tajnik, z učiteljico Anko Turičevno. No, če bodo to čitale slovenske tretjerednice, bodo pa res verjele, da je antikrist že pred durmi...

* **Zopet orlovsko junaštvo.** Pri Sv. Lovrencu na Ptujskem polju je neki član Orla z nožem zabodel mladeniča Franka, sina ugledne kmetijske obitelji. Frank je na težki poškodbi umrl v ptujski bolnici. Torej zopet nova žrtev podivjanosti, ki jo pripisujemo na račun vedno bolj rastočega šuntanja po mariborskem klerikalnem časopisu. O zločinu bomo obširneje poročali, ko pride pred sodnijo.

* **Pravijo, da je Stipa Radić bil od nekega seljaka povabljen na kosilo.** Boguvdani republikanski seljak je dal pripraviti, kar je pač dobrega premogla njegova kuhinja. Ko sedela h kosilu in začnejo na mizo marširati pečenka, kuretnina, potice in druge okusne stvari, reče Stipa Radić gostoljubnemu seljaku: »Zakaj si za mene pripravil tako obilno kosilo? Čeprav sem republikanski predsednik, jem samo tisto, kar ti ješ vsak dan. Prinesi mi koruznih žgancev. Pač pa je moja soproga malo bolehnna. Lej, dragi seljak, vse te dobre reči, ki si jih pripravil za mene, mi rajši zavij v papir, da jih odnesem svoji ženi.« In pravijo, da seljak s tem vseeno ni bil nič na boljšem.

* **Medvedja pečenka.** V Loškem potoku je sedemdesetletni Andrej Benčina, kateremu navzlic visoki starosti še vedno pljuje v žilah vroča lovska kri, ustrelil medvedko. Stara je bila poldrugo leto in sedaj na jesen precej dobro rejena, kajti tehtala je 130 kg. Pripadla pa je najemniku lova g. Ivanu Rusu ml., ki je lepo medvedko prepeljal v Ljubljano, dal njeno kožo nagačiti, meso pa je podaril mestni občini na korist mestnemu ubožnemu zakladu. Medvedje meso je prav okusno, zato je bilo hitro razprodano po 60 K kilogram. Mi si žal nismo mogli privoščiti te medvedje pečenke.

* **Nevarna žena.** Zakonca Anton in Angela Rihter v Skomerju v konjskem okraju sta se navzlic nedavnim poroki počutila prav nesrečna v zakonu. Prišlo je do raznih nespozumljenj in začela sta mrziti drug drugega. V ženi je sovraštvo priklopelo tako daleč, da je nekega večera vzela sekiro in svojega moža, ki je spal na postelji, udarila po obrazu. Prizadejala mu je težko telesno poškodbo, združeno s smrtno nevarnostjo. Za to krvavo ljubeznivost se je morala pretekli teden zagovarjati pred celjskim okrožnim sodiščem. Mož, ki je pri razpravi nastopil kot priča, je pod prisego izjavil, da se je oni večer naenkrat prebudil iz spanja in opazil svojo ženo pri otrokovi zibelki. Za hrbtom je držala sekiro; ko pa je videla, da se je mož predramil, jo je izpustila iz rok. Mož je nato zadremal in sanjalo se mu je, da se nahaja na svoji žagi. Na mah pa začuti težak udarec po obrazu. Prebudil se je, skočil pokonci in si opral skelečo rano. Na podlagi te izpovedbe je celjsko sodišče obsodilo divjo ženo na dve leti težke ječe.

* **Divji lovec.** Lovska čuvaja Oitzl starejši in mlajši sta spremljala nekega Dunajčana na lov pod Vršič

na Gorenjskem. Ko so prišli že blizu vrha, so nenadno padli trije streli na gamze. Pojavili so se namreč divji lovci, ki so prišli iz Trente z druge strani. Dva izmed njih sta takoj opazila mlajšega Oitzla in trikrat ustrelila nanj, a ga k sreči nista zadela. Tudi Oitzl je streljal za njima, ker pa se je že mračilo, ju ni zasledoval. Drugo jutro so tam našli ustreljeno srno, daljnogled in palico. Po poizvedbah se je dognalo, da je Oitzl zadel divjega lovca Alojzija Mlekuža iz Trente. Prestrelil mu je žilo na nogi in divji lovec je še isti večer izdihnil vsled izkrvavitve.

* **Bivši avstrijski konzul — slepar.** Marija Kukovič iz Rajhenburga ter Antonija Sutej in Marija Wolf iz Črnomlja so prišle na ameriški konzulat v Zagrebu, da dobijo vizum za potovanje v Ameriko. Ko so čakale v veži, pristopi k njim neki možakar, zahteva od njih potne liste ter po 5 dolarjev za kolke. Dekleta so mu izročila zahtevano in mož se je z denarjem in potnimi listi odstranil na ulico z izgovorom, da gre kolke kupit. Ženske so zastoj čakale, da se povrne. Ko ga ni bilo, so zadevo prijavile policiji. Še tekom istega dne je uspelo iztakniti dolarškega sleparja v osebi dr. Nikole Manojlovića, ki je pred prevratom bil avstrijskoogrski konzul, sedaj pa uradnik neke zagrebške banke. Ugotovilo se je, da je sleparsi konzul napravil pred ameriškim konzulatom že več takih prevar. Nedavno je na tak način oškodoval neko žensko iz Kamnika za 137 dolarjev. Dr. Manojlović je takoj priznal vse. V njegovi pisalni mizi v banki je policija našla še 17 dolarjev.

Iz raznih krajev

* **V Spodnji Šiški** je umrl g. Franc Kožar, upokojeni kurjač državne železnice. N. v m. p.!

* **V Litiji** je umrla ga. Gabrijela Trškan, roj. Burger. N. v m. p.!

* **V Litiji** je bilo gostilničarju Francu Kremžarju ukradeno obleke za 7000 K.

* **V Kresnicah** je prejšnjo nedeljo požar uničil gospodarsko poslopje posestnika Gabrščka. Uničeni so vsi pridelki in tudi svinjak, kjer so zgoreli štirje prašiči. Ni še dognano, kako je ogenj nastal.

* **Na Bledu** si je Josip Sekovanić, sin hotelirja, v samomorilnem namenu z britvijo prerezal žile. Prepeljal so ga v ljubljansko bolnico.

* **V Utiku** je bilo skozi okno vlomljeno v podstrešje Marije Pipan. Vlomilec je odnesel obleke v vrednosti 3000 K.

* **V Podzemlju pri Gradcu** (Bela Krajina) je umrl nadučitelj g. Rihard Megušar. Zaradi svojega blagega značaja je pri vseh, ki so ga poznali, užival splošen ugled in spoštovanje. Ohranimo mu blag spomin!

* **Na Bukovem** so skrajno predrzni vlomilci obiskali klet gostilničarja Sodima. Odnegli so nekaj veder vina, a poleg tega so v svoji hudobiji tudi ostalo vino izpustili iz sodov. Morajo biti domačini, ker so vse prostore prav dobro poznali in ni dvoma, da jih čim prej zgrabi roka pravice.

* **V Mokronogu** je umrl ugledni posestnik g. Ivan Plesković v visoki starosti 80 let. N. v m. p.!

* **V Kompoljah pri Dobropoljah** je umrl bivši župan Jožef Grm. Bolezen si je nakopal v ruskem ujetništvu. N. v m. p.!

* **V Črnomlju** so neznani vlomilci odnesli trdki Bunc in Klemenčič avtomobilski magnet, vreden 45.000 kron; Jakobu Pavloviću pa so iz stanovanja odnesli za 16.000 kron raznega blaga.

* V Hrastniku je preminul gostilničar g. Jože Bautan. Bil je vseskozi poštenjak, zato naj mu bo ohranjen blaž spomin!

* V Braslovce je prenešen sedež uradnega živinozdravnika na Vranskem in v Mozirju. Mesto je poverjeno uradnemu živinozdravniku g. Filipu Kultererju, ki se v kratkem z Vranskega preseli v Braslovce.

* V Mozirju je umrl g. Anton Gorčičar v visoki starosti 81 let. Pokojnik je bil vedno odločen narodnjak in naprednjak ter prvi podstarosta delavnega savinjskega Sokola. Bodi možu pošteni ohranjen trajen spomin!

* V Šoštanju je umrla gospodična Herta Škerbec v cvetoči dobi 18 let. Bodi ji lahka zemljica!

* V Leskovcu pri Zagorju je posestnik Franc Kovač našel v gozdu mrtvega novorojenčka. Po poizvedbah se je ugotovilo, da je mati drobne mrliča Marija Judež iz Potoške vasi. Trdi, da je dete prišlo mrtvo na svet. Preiskava bo dognala resnico.

* V Št. Jurju ob juž. želez. je umrla gospa Josipina Uršič, rojena Weber, višjega veterinarja soproga. N. v m. p.!

* V Vitanju je umrl posestnik Matija Krančan v starosti 65 let. Daleč naokrog je bil znan kot stavitelj žag in vedno naroden poštenjak. Bodi mu zemljica lahka!

* V Galiciji pri Sv. Jakobu se je poročila gđc. Kati Krempuž z gospodom Križanom. Bilo srečno!

* Na Humu pri Ormožu je umrla soproga posestnika ga. Neža Vtičar po daljši bolezni. Blaga pokojnica je bila povsod priljubljena. Isto noč je umrl tudi občinski odbornik in posestnik g. Ivan Jeremič nagle smrti na srčni kapi. Bodi obema ohranjen blag spomin!

* V Mršči vasi pričnejo graditi nov most čez Krko. Vlada je dovolila potrebni les po polovični ceni iz gozdov kostanjeviške državne domene ter 60.000 kron državne podpore. Z novim mostom bo dobro ustrezno tudi posestnikom vseh okoliških občin.

* V Makolah je iz neznanega vzroka izbruhnil požar v poslopju tamošnje posojilnice, kjer se je nahajal tudi konzum. Posrečilo se je rešiti vse važne poslovne knjige.

* V Murščaku pri Ljutomeru je Janko Stuhec kot sekvester dveh posestev poneveril nad 120.000 kron. Mariborska porota ga je obsodila na poldrugo leto ječe. Obtoženec je bil pred vojno idealen in javno delaven mladenič. Njegov slučaj podaja primer, kako je poveljni pohlep po bogastvu otroval tudi najpoštenjše ljudi.

* V Žetalah imamo vrle orožnike, ki radi primejo gospode uzmoviče, četudi pridejo preko radičevske meje sedaj v podobi starešine, drugič zopet kot ženini. Če bi tu ob radičevski meji ne imeli orožniških postaj, bi bilo za naše ljudstvo slabo.

Po svetu

* Novi kardinali. Papež je pred kratkim imenoval osem novih kardinalov, med njimi seveda nobenega Slovana. V vrhovnem vodstvu katoliške cerkve ni nobenega Jugoslavana, za taka mesta so predvsem Italijani izvoljeni narod. Med 67 kardinali je namreč 33 Lahov. Kaj smo se neki Slovani, ki smo vendar zelo pobožni, zamerili bogu, da nas po svojem namestniku na zemlji zapostavlja in največjo milost deli le fašistovskim rojakom?

s Ljeningova bolezen. Po novejših vesteh iz Rusije se je Ljeningovo zdavstveno stanje zopet poslabšalo. Ljeninga zapušča spomin in tuintam začne blesti. Moral je znatno skrajšati svoj delovni čas. Doslej je bil Ljening silno delaven in marljiv.

* s Italijanska princesa Jolanda se po vesteh rimskih listov želi poročiti z nekim častnikom. Ženin ni plemenitega rodu, pač pa se je med vojno »junaško izkazal« in ima par višjih odlikovanj. Princeze evropskih kraljevskih obitelji sploh zadnja leta prav rade izbirajo ženin iz nižjih slojev. Nekaj morda zato, ker so principi precej redki, nekaj pa tudi iz prave ljubezni, ki so jo doslej ovirale stroge odredbe dvornih statutov.

Prosveta

Petdesetletnica Glasbene Matice v Ljubljani. Naša Glasbena Matica je pretekli teden obhajala petdesetletnico svojega obstanka. To je naš najstarejši in najimenitnejši pevski in glasbeni zavod. Glavni namen, ki si ga je ob svojem začetku postavila, je bilo zbiranje narodnih pesmi, ustanovitev pevskega zbora in orkestra ter razširjenje Glasbene šole v konservatorij. Vse to je Glasbena Matica tekom pol stoletja tudi dosegla. Dvigala se je od uspeha do uspeha, vzgojila lepo vrsto skladateljev in pevcev ter raznesla v svet lepoto slovenske pesmi. Pod avstrijskim režimom si je seveda morala pot k vzvišenim ciljem priboriti preko neštetihih zaprek. A po prevratu je svobodno razmahnila vse svoje sile in predstavlja danes enega prvih kulturnih zavodov naše kraljevine. Pevski zbor Glasbene Matice si pod vodstvom izvrstnega kapelnika Matije Hubada pridobiva z vsakim nastopom doma in v tujini nove lovorike; enako tudi orkester. A pevska šola je postala konservatorij, v katerem se pod vodstvom najboljših slovenskih glasbenih umetnikov vzgaja nadarjeni naraščaj. Ob slavnostnih dneh, 16. in 17. t. m., sta se vršila dva slavnostna koncerta ter zborovanja, katerih so se udeležili častni gostje vseh sorodnih jugoslovanskih društev. Kralj Aleksander je Glasbeno Matico odlikoval z redom Sv. Save II. stepena in enako tudi živeče ustanovitelje ter delavne voditelje. Glasbena Matica, ponos vsakega Slovenca in vse države, ima pred seboj še velike naloge. Ob njeni petdesetletnici ji želimo, da jih doseže z vztrajnostjo in delavnostjo, ki jo je pokazala tekom pol stoletja svojega obstanka.

Zdravstvo

z Zdravje — narodno bogastvo. Angleški časopisi poročajo, da je imel te dni neki angleški narodni poslanec javno predavanje o narodnem zdravju in je na podlagi zdravniških podatkov dokazal, da ima Angleška vsako leto vsled bolezni in nezaposlenosti okoli 150 milijonov funtov šterlingov škode. Predavatelj je tudi povedal, da bi imela državna blagajna v slučaju, da bi ozdravili vsi jetični, za 4.700.000 funtov šterlingov več dohodkov nego sedaj. Te številke jasno pričajo, kako resničen je pregovor: Zdrav narod — bogat narod.

z Kadilci in nalezljive bolezni. V splošnem prevladuje pri tobakarjih mišljenje, da tobak ubija nalezljive kali. Nihče pa se ne zaveda, da je ravno med kadilci zelo dosti prilik, da nalezljiva bolezen preide od enega kadilca na drugega. Vzame n. pr. od drugega cigaretni ustnik ali pipno cevko in kadi dalje; ali pa zbira čike ter jih iznova zažiga itd. Ali se torej ne more lahko, prav lahko zgoditi, da se nalezje bolezen?

Zanimivosti

MODROST Z VZHODA.

(Zbirka orientalskih pregovorov.)

Država in sultan.

Ako hoče vladar uničiti narodovega ljubljence, ga odlikuje.

Pot k cesarju gre mimo tisoč cesarčkov.

Ako greš k sultanu, imej oči zaprte, a ko zopet odideš, imej zaprta usta.

Vojna in mir.

Umik ob pravem času je polovica zmage.

Svojo krvavo sabljo boš umil s solzami.

Vsak junak je na neki način tudi bedak.

Kar doseže sablja, to bi mogla doseči tudi razumnost sama.

Starost in mladost.

Z dvajset leti je človek pav — s trideset leti lev — s štirideset volk — s petdeset tovarna živina — s šestdeset lisjak — s sedemdeset opica — in z osemdeset pajek.

Razuma nimaš v starosti, temveč v glavi.

Dve stvari se izgubijo, preden dosežejo čislanje: mladost in zdravje.

Piemenski pes postane star, toda ne krastav.

Žena.

Zakon je spočetka sladek kakor med, v sredi pust kakor voda, h koncu grenak kakor strup.

Lepote se naveliča moški v 40 dneh — nad blagodušnostjo pa ima veselje 40 let.

Tašča se ne spominja, da je bila kdaj snaha.

O dobrih ženah se ne govori.

Ni ga koristnejšega dela pohištva kakor je žena.

Same grešijo žene malokdaj — toda one so vzrok vseh pregreh.

Z dnem svatbe se prične možovo suženstvo.

V objemu žene se mora učenost zadušiti.

Vsaka žena ve za starost svojih sosedinj — toda ne za svojo lastno.

Ako ima katera lepe zobe, ima vse za smešno.

Ako je tašča tudi s sladkorjem potrošena, je še vedno grenka.

Dobra žena je ravno tako redka kakor mož, ki bi se ne kesal, da se je poročil.

Deklica pripada staršem, žena je moževa, vdova je last svojih otrok — toda nikdar ni ženska sama svoja.

Karkoli se o ženah govori, ne zadeva nikdar tvoje žene. Roda Roda.

DUHOVITOST PAPEŽEV.

O raznih državnikih in politikihih kakor sploh o osebah, ki so na višjih mestih, se rade širijo različne duhovite in šaljive dogodbe. Tako se tudi o papežih pripovedujejo, posebno v Rimu, mnoge anekdote.

O sedanjem papežu Piju XI. je prišel neki italijanski list nastopno zgodbo: Na dan zmagoslavne vhoda fašistov v Rim je prihitel k papežu ves zasopel njegov osebni tajnik, kardinal Gasparri, in mu javil, da želi fašistovsko odposlanstvo pozdraviti papeža v Vatikanu. Starokopitni tajnik se je bal, se razume, neugodnih političnih posledic, ker bi papež mogel fašistovskemu odposlanstvu odgovoriti v tem ali onem zmislu. Namesto da bi ga potolažil, se je papež le nasmehnil in mu rekel v šali: »Ubogi Gasparri, kaj ni žalostno, da jim niste mogli reči, da me ni doma!«

Največ duhovitih odgovorov je dal skoro gotovo veseli papež Benedikt XIV., katerega še danes, po poldrugem stoletju njegove smrti, Rim ni pozabil. Eden najšaljivejših dogodkov, ki jih je doživel Benedikt XIV., je bil nastopen: Neki

glebel frater je zaprosil za sprejem pri papežu in bil tudi sprejet. Ko pa je prispel pred papeža, je pričel krčevito plakati.

«Kaj se je pripetilo?» je vprašal dobrodušno Benedikt XIV.

«Vaša Svetost», je zajecjal starec, »dobil sem obvestilo, da se je rodil Antikrist.«

«Koliko pa je Antikrist star?» je vprašal začudeno papež.

«Tri in pol leta.»

«Dobro, dobro», je potolažil sv. oče starca, »ta pa še ne bo kmalu dorastel in je torej to stvar, ki se tiče mojega naslednika.«

Pri predzadnjem glasovanju o priliki svoje izvolitve za papeža je bil Benedikt XIV. še kardinal Lambertini, toda bil si je gotov svoje izvolitve, ker so mu kardinali že obljubljali svoje glasove. Tiste noči Lambertini v napetem pričakovanju nikakor ni mogel zaspati. Premetaval se je po postelji sem in tja ter ropotal, da je konklavist, ki mu je stregel, prispel iz sosednje sobe in ga vprašal, če mu je mogoče slabo.

«Ne», mu je odgovoril Lambertini, »pusti me, da zaspi!» Vendar pa ni mogel zaspati nego je nadaljeval svoje premetavanje v postelji.

Njegovega zvestega strežnika je v resnici skrbelo in ga je zato ponovno vprašal, da-li česa potrebuje.

«Če ti pravim, da ničesar ne potrebujem», je zaklical Lambertini. Ko pa je Lambertini opazil, da so ga te odločne besede razžalostile, je postal prižajen in mu rekel: »Jutri te bom imenoval za škofa... Sedaj pojdi in spi, ako boš mogel!» Za gotovo je pričakoval Lambertini izvolitev za papeža, kar se je potem tudi v resnici zgodilo.

Kakor preročstvo iz svetega pisma stare zaveze se čuje nastopna anekdota iz življenja papeža Pavla V., ki je papeževal od leta 1605. do 1621. Ko je bil Pavel V. še kardinal Kamilo Borghese, je razpravljaj nekega dne s poslanikom tedanje beneške republike Leonardom Donatom o pravicah, ki si jih prisvaja beneška republika nad duhovništvom in o nepreranih preprih, ki nastajajo zaradi tega med papežem in beneško republiko.

«Ko bi bil jaz papež», je rekel Kamilo Borghese, »bi vas ob prvi priliki izobčil iz katoliške cerkve.«

Na te besede je odgovoril Leonard Donato: »Ko bi bil pa jaz dož (vrhovni poglavar beneške republike), bi se vašemu izobčenju smejal.«

In glej, Borghese je postal res papež, a Donato dož, in sta oba držala svoji obetani.

SELILNI NAGON NETOPIRJEV.

Selilni nagon ptic je splošno znani a še ne popolnoma pojasnjen pojav. Ptice se ne selijo le v velikih jatah po zraku, temveč so tudi vrste ptic, tako močvirna kokoš, ki jeseni letijo cele ure in celo dele dneve po tleh in iščejo svojo »obljubljeno deželo«.

V živalskem svetu je selilni nagon občno razširjen. Kobilice, mravlje, metulji potujejo včasih v ogromnih jatah in tudi sesavce prime včasih selilni nagon, tako neke vrste gorske zajce v Srednji Nemčiji, ki se jeseni izselijo iz mrzlega gorovja v toplejše doline. Tudi severni jelen menja, kadar nastopi najhujši mrz, svoje bivališče. V Kaplandiji se preselijo divji kozli pred poletno vročino v hladnejše kraje.

Ni se torej čuditi, če čutijo tudi netopirji, ti s perotni obdarjeni sesavci, v sebi selilni nagon. Doslej pa se je čulo zelo malo o njihovem preseljevanju. Nekateri prirodoslovci so že opazovali selitev tako zvanih gorskih netopirjev, ki se selijo prav tako kakor ptice selivke.

Neki francoski prirodoslovec trdi, da se netopirji, kadar se selijo, pomešajo med lastovice in potujejo z njimi. Pri tem je zanimivo to, da netopir, ki je nočna žival, leti tudi po dnevi. Istotako je čudno, da se po-

meša ena vrsta živali med živali popolnoma druge vrste, to je sesalci med ptice.

Kako pa je mogoče, da netopirji, katerih letalna umetnost ni posebno visoko razvita, morejo slediti brzim lastovicam? To se dá razlagati pač s tem, da se tudi netopirjem kakor nekaterim pticam s slabo razvitimi perotimi za časa, ko začitijo v sebi selilni nagon, zelo razvije moč peroti. Znano je n. pr., koliko preletijo prepelice, ki sicer drugače zelo slabo merijo zrak. Sicer pa so mnogi prirodoslovci mnenja, da se netopirji ne selijo redno. Le za severno-ameriške netopirje je dognano redno preseljevanje. Ti se selijo ob času, kadar se seli največ ptic.

JUGOSLOVAN V AMERIKI 13 LET PO NEDOLŽNEM ZAPRT.

Iz ameriškega mesta Pittsburgha se poroča o žalostnem slučaju Hrvata Veljka Ankarića, ki je trinajst let predsedal po nedolžnem v ječi, dokler se ni končno izkazalo, da je nedolžen.

Veljko Ankarić je prišel v Ameriko leta 1908. Dne 27. julija 1909. se je nahajal v družbi dveh svojih rojakov Laze Marcikića in Stanka Kosovca. Ker sta pa slednja dva imela privaten pogovor, se je Ankarić odstranil in odšel proti domu. Kmalu nato pa so prišli v njegovo stanovanje orožniki in ga aretirali. Ko je bil v zaporu, so mu povedali, da so našli Marcikića mrtvega in da ga je gotovo on umoril, ker je bil malo poprej z njim v družbi. Oblosti so izdale tiralico tudi za Kosovcem, toda ta je pobegnil. Kosovca so dolgo časa iskali, a ker ga niso mogli najti, je bil Ankarić dne 2. januarja 1912., torej dve leti in pol po umoru, postavljen na zatožno klop, spoznan krivim in obsojen v smrt na vešalih.

Ankarić ni izgubil poguma, prosil je za pomiloščenje in dne 17. aprila 1912. se mu je smrtna kazen izpremenila v dosmrtno ječo. Dva meseca po teh dogodkih pa je odvetnik Ankariću povedal, da so Kosovca že našli in ga aretirali. Ta je priznal, da je on ubil Marcikića. Sodišče ga je obsodilo na 15 let ječe, nedolžni Ankarić pa je bil za isti zločin obsojen prvotno v smrt na vešalih. Gotovo mislite, da je bil Ankarić sedaj izpuščen na svobodo. A kaj se je zgodilo? Njegov odvetnik je namreč med tem umrl, nihče drugi pa ni vedel zanj v ječi, nihče se ni zanj zavzel in tako je Ankarić šele te dni prišel iz zapora. Zanj se je namreč zavzel jejniški kaplan, ki je na svoj račun najel odvetnika, ki je naslovil na državnega guvernerja prošnjo, da se Ankarić izpusti na svobodo.

Tako je prišel nesrečni Jugoslovčan po 13 letih ječe zopet na svobodo. V ječi pa si je nakopal hud kostni revmatizem. Kljub temu je ves preroben in vesel. 31 let star je šel v ječo, 44 let star koraka iz nje. Država mu bo morala sedaj pač dati odškodnino za trpljenje po nedolžnem, saj mu itak zapravljeni najlepše dobe življenja ne more več vrniti.

Razno

× **Mnogojezičen čevljarček.** Po svetovni vojni se od vseh strani sveta valijo v Berlin premožni tujci, da si ogledajo znamenitosti in s svojo visoko valuto pokupijo, kar jim je po volji in okusu. Med berlinske znamenitosti pa tujci prištevajo tudi čevljarčka Hasemanna, ki ima pred svojo delavnico razobešen sledeči napis: «Govorim angleško, francosko, špansko, holandsko, dansko,

švedsko, poljsko, rusko in italijansko.» Tuji gostje se zanimajo zanj in mu radi prinašajo čevlje v popravilo; deloma le zato, da se prepričajo, ali čevljarček res zna toliko jezikov. In pravijo, da res dobro obvlada navedene jezike. Zanimivo je, da čevljarček ne izpusti nobene prilike za izpopolnitev svojega jezičnega znanja. Čim ga tujec opozori na kako napako, si jo takoj zabeleži. Razumen je pa tudi toliko, da vsakemu tujcu, ki ga pride obiskat, malo dražje zaračuna popravilo. Na tak način si je zadnje čase prav dobro opomogel in postaja tudi zunanje prav gosposki, kakor se pač to spodobi človeku, ki zna devet jezikov in ima znanje s tujimi bogataši... Jezikov se je naučil nekaj pred vojno na potovanju po različnih državah, nekaj pa v ruskem ujetništvu. Torej se lahko šteje tudi med — vojne dobičkarje.

× **Nenavadna tožba in še bolj zanimiva razsodba.** V malem francoskem mestecu je prišlo nedavno do zanimive pravde. Neka krava je na poti na pašo pobrala z neke klopi komadič zelenega sukna. To bi še ne bila taka nezgoda, ampak v sukno je bila zatakajena igla, ki je povzročila, da je krava — poginila. Lastnik krave je celo stvar prijavil sodišču z zahtevo, da lastnica sukna plača odškodnino za poginjeno kravo. A lastnica sukna se tudi ni dala kar tako ugnati v rog in je s svoje strani vložila tožbo za odškodnino snednega sukna. Okrajni sodnik, ki je imel reševati to zapleteno zadevo, je po dolgem premišljevanju izrekel sledečo salomonsko razsodbo: Lastnica sukna ne more biti odgovorna za kravino smrt, ker ni mogla slutiti, da bo krava sukno požrla. Lastnik krave pa zopet ni dolžan plačati sukna, ker končno vendar ni odgovoren za vsak gibljaj svoje živine. Po vsem tem je umni sodnik zaključil, da je nezgoda zakrivil pastir, ker ni dovolj pazil na poverjeno mu živino. Ker pa ubogi pastirček ne premore stroškov za take drage procese, ostane krava mrtva in komadič sukna neplačan.

× **Po krivici zapravljen mladost.** Iz Italije poročajo, da je bil te dni izpuščen iz zapora neki Buttero, ki je predsedal v ječi že celih 38 let. On je kot 17letni mladenič bil obsojen na dosmrtno ječo zaradi tega, ker je bil obtožen, da je umoril nekega človeka. Toda pravi morilec je šele sedaj na smrtni postelji izpovedal resnico. Razprava se je nato obnovila, Buttero je bil spoznan za nedolžnega in izpuščen na svobodo kot starček.

Za smeh in kratek čas

Ožbovt zna nemško.

Ožbovt se bavi tudi s konjsko trgovino, to se po domače pravi, da je kontrabantar, ki vtihotaplja konje preko meje v Avstrijo. Zato mora znati tudi nekaj nemških besed. Ker njegov tovariš Gašper nič kaj ne verjame v Ožbovtovo znanje nemščine, je prišlo nekoč do vročega prepira med obema in Ožbovt za-brusi Gašperju: «Kaj, nemško govoriti je pač prav lahko! N. pr. konj se imenuje »fert«, kobilica pa »ferdele«, oves »habr«, ovsena slama pa »habrnca».

Gašper se tej razlagi samo nasmehe in vpraša: «Kako pa poveš, kadar priženeš konje?»

Ožbovt: «Cvaj fert, zeks ferdele mit ajne škaf habr und ajne mrežn habrnca.»

Cvetke ima rada.

Rdečelična gospodična Genovefa je nesla svoje bujno telo preko travnika in nabirala cvetlice, pa jo je srečal Cvetko Nepridiprav: «Draga

Genovefica, ali imate zelo radi cvetke?»

Genovefa: «O, pa še kako!»

Cvetko: «Potem pa imate vsaj malo radi tudi mene, ki sem istotako »Cvetko«.

Ožbovt in izdelovanje papirja.

Mala Katrica: «Ata, kaj se iz Vas tudi lahko napravi papir?»

Oče Ožbovt: «Kako to?»

Katrica: «No, saj so Vam mama rekli, da ste stara cunjja, in učitelj so dejali v šoli, da se tudi iz starih cunj izdeluje papir.»

Neumni Gašper.

Služkinja Genovefa (pomembno): «Čuj, Gašper, jutri odpotuje naša gospoda in bom celo noč sama.»

Kaplar Gašper (sočutno, ker ne razume): «Revica, kako te bo strah!»

Denar in slama.

Krojač: «Kdaj mi pa boste plačali obleko, saj ste rekli, da imate denarja kakor slame?»

Ožbovt: «Res, denarja imam ravno toliko kakor slame, to se pravi, da nimam prav nič slame in tudi denarja ne.»

Vesela svatba.

Gervazij: «Ali si se dobro zabaval na svatbi svoje hčere? Tvoj zet se mi zdi prav izboren dečko.»

Protazij: «Prav res je imeniten zet to. O polnoči je bil že tako razpoložen, da je prišel mene vprašat, kje se nahaja ženina moje hčerke...»

Res v visokih krogih.

Gašper: «Genovefa se pa giblje v zadnjem času v višjih krogih...»

Boležar: «Res je, zadnjič se je vozila z zrakoplovcem Gustinom prav visoko po zraku.»

Ženski kotiček

Kako spoznaš dobro platno. Kadar kupujejo neveste platno za balo, morajo biti precej oprezne, da dobe čisto blago in ne kako malo/redno tkanino. Kdor je izkušen, se hitro prepriča, če ima čisto blago pred seboj. Pravo platno mora prepustiti mokroto hitro skozi, docim pri slabem bombaževem platnu traja precej časa, preden se mokrota, n. pr. kaplja, vpije v blago. Nekatere ženske si domišljajo, da čutijo pod prsti, če je platno pristno ali ne. Toda prsti radi varajo, ker se tudi navadni bombaž lahko tako priredi, da je gladek in se sveti. Najboljše je, če paziš na niti, ki so pri pristnem platnu neenakomerno predene. Če pogledaš skozi tkanino proti svetlobi, boš lahko razločila,

koliko niti je pristnih platnenih, koliko pa le bombaževih. Vzemi z iglo eno podolgasto nit in eno počezno iz tkanine in jih raztrgaj. Bombaževa nit gre rada narazen, ker ima kratka vlakna. Pristna platnena nit pa ima dolga vlakna in izgleda tam, kjer se je pretrgala, neenakomerno in razklano. Če raztrgaš tkanino samo, se pozna še bolj: Pri pristnem platnu je zareza neenakomerna, vlakna in niti štrle paralelno od sebe. Pri bombaževini pa so niti enakomerno pretrgane in kravžaste. Za vsak slučaj natrgaj blago po dolgem in počez, ker je pri polpristnem platnu ena nit gotovo bombaževa.

Madeži od rdečega vina se lahko odpravijo, če se namažejo z navadno svinjsko mastjo, ki ne sme biti slana, in se čez nekaj časa dobro z milom operejo in izdrgnejo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sv. Križ nad Mariborom. Prihodnji priobčimo tudi Vaš dopis.

NAHOD? GLAVOBOL? Zobol? Trganje? Odrečejo večkrat mišice in živci? Prijetno čuvstvo kreposti prinese pravi Fellerjev Elzafluid! Najboljše hišno sredstvo; lajša bolečine, osvežuje in jači; čez 25 let priljubljen kosmetikum za nego kože, las in ust! Veliko močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žganje! Z zavojnico in poštno: 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5 odstotkov doplačila. Razpošilja ga: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.

Preključujem,

kar se tiče gosp. Ivana Dolinarja, trgovca iz Poljan, da bi on bil dne 25. oktobra kaj o meni govoril telefonsko in grajal moje blago, oziroma moje gobe, in ravno tako, kar sem gospodu Severju pisal vsled g. Severja in Dolinarja, ker sem bil napačno informiran od g. magacinerja.

Ziri, dne 10. decembra 1922.

Ivan Šubic.

Prodajam 3000 kg orehov.

Cena po dogovoru. Napredaj imam tudi jabotka in kupujem vse deželne pridelke. Dobavljam takoj.

Ivan Jereb, trgovec. Dobrava, Gorenja vas.

Treba, da morete FELLERJEV ELZAFLUID povsod kupiti!

Ako ugotovite, da Fellerjevega pravega Elzafluida kje ne morete dobiti, prosimo sporočila, in takoj se Vam naznani najugodnejše mesto, kje se prodaja.

To je najboljšo,
kar sem kdaj okušal!

Pravi Fellerjev Elzafluid kot dobrodejno sredstvo za drgnjenje! Za ude! Za vrat! Za glavo! Za zobe! Za negovanje kože! Kot kosmetikum! Za negovanje ust! V zim! V letu! Pri tsoč priložnostih pokaže se blagodejajoč, bolečine lajšajoč, koristen in mnogostransko uporabljen. Je veliko močnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste! Nekoliko kapljic zadostuje, da tudi Vi rečete:

To je najboljšo,
kar sem kdaj okušal!

Skupaj s pakovanjem in poštnino stane: 3 dvojnat ali 1 specialna steklenica 24 Din, 12 dvojnati ali 4 specialne steklenice 84 Din, 24 dvojnati ali 8 specialnih steklenic 146 Din, 36 dvojnati ali 12 specialnih steklenic 208 Din.

KOT PRIMOT: Elza-obliž zoper kurja očesa 2 Din in 3 Din; Elza-medeni črtniki 4 Din; Elza-popolniti prašek 3 Din; Elza-rbve olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kosonska voda 15 Din; Elza-umski miris za sobo 15 Din; Glicerina 4 Din in 15 Din; Lysof, Lysoform 12 Din; Kineški čaj od 1 Din dalje originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 Din; Elza-mrčesni prašek 7 Din; sirup za podgane in miši 7 Din. Za primot se pakovanje in poštnina posebej računa.

Na te cene se računa sedaj še 5%, do 1.1.23. Adresirati natančno: EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.